

**NOTA VAN BEANTWOORDING
ZIENSWIJZEN, OVERLEGREACTIES EN
WENSEN & BEDENKINGEN**

**ONTWERP REGIOPLAN WINDENERGIE
ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND**

Versie
22 april 2016

Inhoudsopgave

Inleiding

3

Beantwoording

1. Status en doelstellingen
2. Keuze windenergiegebieden Partiële Herziening Omgevingsplan
3. Buitengrenzen werkingsgebied Regioplan
4. Projectgebieden
5. Organisatievorm
6. Plaatsingsruimte
7. Plantermijn
8. Hoogtebeperkingen luchthaven en zweefvliegveld
9. Tijdelijkheid
10. Energieneutraliteit Lelystad
11. Landschap
12. Ecologie
13. Milieu en leefbaarheid
14. Beeldkwaliteitseisen
15. Verlichting
16. Sanering / kosten en uitvoering
17. Sanering / publiekrechtelijke basis
18. Sanering / dubbeldraaitermijn
19. Financiële participatie
20. Gebiedsgebonden bijdrage
21. Continuïteit
22. Communicatie en planparticipatie
23. Technische belemmeringen
24. Diverse
25. MER / onderzoek en methodiek
26. MER / keuze poldermodel
27. Ambtshalve

Resumé: doorgevoerde aanpassingen

Bijlagen

Inleiding

Aanleiding

Het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland en de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde hebben het ontwerp-Regioplan Windenergie voor Zuidelijk en Oostelijk Flevoland opgesteld en ter visie gelegd. Gelijktijdig met de tervisielegging van het Regioplan heeft het College van Gedeputeerde Staten de ontwerp-Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan Flevoland ter visie gelegd. Het Regioplan is bedoeld als uitwerking van het provinciale Omgevingsplan, maar het Omgevingsplan zelf moet daarvoor ook worden aangepast. Bij het opstellen van het ontwerp-Regioplan is namelijk gebleken dat een aantal uitgangspunten van het Omgevingsplan aanpassing behoeven.

Dit Regioplan heeft de status van ontwerp-structuurvisie, zowel provinciaal als intergemeentelijk, volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Zienswijzen en overlegreacties bij het ontwerp-Regioplan en het ontwerp van de partiële herziening van het Omgevingsplan worden in afzonderlijke Nota's van Beantwoording, maar in elkaars samenhang beantwoord.

Deze Nota van Beantwoording gaat alleen in op de zienswijzen en overlegreacties die over het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gaan. Dat is een provinciaal en intergemeentelijk plan, dus zijn de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde verantwoordelijk voor de beantwoording. Voor de partiële herziening van het Omgevingsplan Flevoland is een aparte Nota van Beantwoording gemaakt. Dit is een provinciaal plan, dus is alleen de provincie Flevoland verantwoordelijk voor de beantwoording.

Informatieverstrekking over de ontwerpen

De stukken zijn op verschillende manieren onder de aandacht gebracht:

- Het ter inzage leggen van genoemde stukken is tevoren bekendgemaakt in de regionale bladen Flevopost, Zeewolde Actueel, Almere Dichtbij en De Stentor, de Staatscourant en op de website van de provincie Flevoland www.flevoland.nl en de projectwebsite www.windwaarts.nl. De ontwerp-partiële herziening is tevens geplaatst op www.ruimtelijkeplannen.nl.
- De stukken zijn daarnaast aan diverse overheden en andere instanties toegezonden (waaronder de windverenigingen) met het verzoek op- en aanmerkingen uiterlijk 2 december 2015 door te geven.
- Op 7, 14 en 21 november zijn informatiebijeenkomsten gehouden in respectievelijk Lelystad, Zeewolde en Dronten.
- Op 26 november heeft een informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor belangenbehartigers en stakeholders bij het Regioplan.

Verhouding tot het MER

Bij het Regioplan hoort het MER (het Milieu-effectrapport, een zogeheten 'Plan-MER'). Dit is tegelijk met het plan zelf ter inzage gelegd. Formeel is het MER alleen verbonden aan het Regioplan, maar de resultaten dragen ook bij aan de onderbouwing van de keuzes in de partiële herziening. Zienswijzen en overlegreacties die expliciet naar het MER verwijzen, zijn beantwoord in de Nota van Beantwoording van het Regioplan.

Het MER is tijdens de tervisielegging van het Regioplan ook voorgelegd aan de Commissie m.e.r (een commissie van onafhankelijke m.e.r.- en andere milieudeskundigen). Dit is gebeurd op vrijwillige basis. Voorheen was advisering door de Commissie m.e.r. verplicht, maar dat is niet meer het geval. In het voorlopige toetsingsadvies van 3 december 2015 gaf de commissie aan dat er zinvolle alternatieven zijn uitgewerkt, maar dat het MER ook een aantal tekorten bevatte. Het was niet duidelijk hoe het in het Regioplan opgenomen 'Poldermodel' samenhang met de in het MER uitgewerkte alternatieven, de

milieueffecten van het 'dubbeldraaien' waren niet voldoende beschreven, en de effecten op de natuur waren op twee punten te weinig uitgewerkt: ten eerste ontbrak een 'passende beoordeling' van de effecten op Natura 2000-gebieden en ten tweede waren de effecten op beschermde soorten (vleermuizen, vogels) onvoldoende in beeld.

Naar aanleiding van dit voorlopige toetsingadvies heeft de provincie Flevoland aanvullend onderzoek laten verrichten. De Commissie m.e.r. heeft laten weten dat dit aanvullende onderzoek de gesignaleerde tekorten naar tevredenheid invult en heeft daarom een positief toetsingadvies uitgebracht: 'De Commissie is van oordeel dat met het MER en de aanvulling er voldoende informatie is om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven bij de besluitvorming over het Regioplan.'

Ingediende reacties

Gedurende de ter inzageleggingstermijn zijn 215 zienswijzen en 13 overlegreacties ontvangen, die allemaal alleen of mede het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland betreffen. Ontvangen reacties zijn op volgorde van binnenkomst genummerd: de zienswijzen van z1 tot en met z215 en de overlegreacties van o1 tot en met o13.

Eén zienswijze is te laat ontvangen en daarom niet ontvankelijk verklaard.

Naast de zienswijzen en overlegreacties is een reactie ontvangen van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dronten, waarin het de wensen en bedenkingen van de raadscommissie verwoordt, en zijn wensen en bedenkingen van de CDA-fractie van de gemeenteraad van Dronten ontvangen. Deze zijn genummerd als wb1 en wb2.

Van de 215 zienswijzen zijn er 154 grotendeels identiek. Onder deze 154 zijn er 42 die aanvullende (en grotendeels identieke) opmerkingen bevatten. Eén van deze zienswijzen is twee keer ingediend door dezelfde afzender, maar met een uitbreiding. De zienswijze geregistreerd onder nummer z101 behoefde daarom niet te worden beantwoord.

De 154 grotendeels identieke zienswijzen zijn geregistreerd onder de nummers z44 tot en met z67, z69, z70, z72 tot en met z77, z79, z82 tot en met z91, z93 tot en met z100, z102 tot en met z139, z141 tot en met z149, z154, z156, z158 tot en met z163, z165 tot en met z184, z186 tot en met z198, z200 tot en met z204, z206 tot en met z215.

De 42 zienswijzen binnen bovenstaande reeks die identieke aanvullende opmerkingen bevatten zijn geregistreerd onder de nummers z61, z64, z77, z88, z89, z93, z94, z103, z104, z113, z114, z123, z124, z125, z131, z134, z138, z141, z142, z143, z146, z148, z149, z156, z161, z162, z163, z165, z167, z176, z177, z184, z186, z187, z191, z192, z194, z195, z197, z208, z211, z214

De indieners van z151 en z169 hebben een aantal punten uit de meest voorkomende tekst in deze reeks verwijderd. z144, z171 en z215 bevatten een of meer afwijkende aanvullende opmerkingen. z176 en z187 bevatten een of meer extra aanvullende opmerkingen. z179 is deels onleesbaar.

Van de overige 62 zienswijzen zijn drie zienswijzen dubbel ingediend door dezelfde afzender, in één geval met aanvullende opmerkingen en een aantal extra ondertekenaars. Twee maal is een lege e-mail ontvangen die na een terugmelding aan de afzender niet is aangevuld. De zienswijzen die om deze redenen niet of niet afzonderlijk zijn beantwoord, zijn geregistreerd onder de nummers z25, z35, z36, z43 en z81.

Beantwoording

De ontvangen reacties op de twee plannen zijn verdeeld naar categorie (zienswijzen, overlegreacties en 'wensen en bedenkingen') en op volgorde van binnenkomst genummerd. In deze openbare antwoordnota zijn de zienswijzen geanonimiseerd beantwoord. De indieners krijgen een persoonlijk bericht onder welk nummer hun reactie is geregistreerd en wordt beantwoord. Overlegreacties en 'wensen en bedenkingen' zijn niet geanonimiseerd.

Niet alle indieners van zienswijzen en overlegreacties geven expliciet aan of ze op het ontwerp-Regioplan of het ontwerp van de partiële herziening van het Omgevingsplan doelen, of beide. Voor zover dat niet is gebeurd, heeft de provincie Flevoland de zienswijze toegedeeld en in de betreffende antwoordnota beantwoord. In onderstaand overzicht zijn alle zienswijzen en overlegreacties opgenomen, plus de toedeling aan de beide plannen. Antwoorden op opmerkingen die beide plannen aangaan, zijn in beide antwoordnota's beantwoord. Antwoorden die leiden tot een aanpassing van een van beide plannen, zijn onderstreept weergegeven.

Gezien het grote aantal zienswijzen, is ervoor gekozen om de beantwoording thematisch te presenteren. Beide antwoordnota's (voor de partiële herziening van het Omgevingsplan Flevoland en voor het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland) volgen dezelfde nummering, maar niet alle thema's en opmerkingen zijn bij beide nota's aan de orde. Om die reden is de nummering in de afzonderlijke antwoordnota's niet doorlopend.

In onderstaand overzicht is te vinden op welke plekken in beide nota's de beantwoording per reactie is te vinden.

Nr.	Naam / opmerking	beantwoording partiële herziening	beantwoording Regioplan
z1		24.4	24.4
z2		-	24.5
z3		-	3.11
z4		-	23.1
z5		4.1, 18.1	1.8, 3.7, 3.9, 4.1, 4.7, 18.1
z6		4.1, 16.2, 16.5, 16.6	4.1, 6.3, 7.1, 8.2, 14.2, 16.2, 16.4, 16.5, 16.6, 16.13, 18.2
z7		3.5, 4.6, 16.5, 16.6, 16.7	3.5, 4.6, 6.3, 6.21, 8.1, 14.1, 16.5, 16.6, 16.7, 17.1, 21.2, 24.1
z8		5.2, 9.2, 9.7, 11.4, 16.1, 16.8, 20.3	1.3, 5.2, 6.13, 9.7, 14.1, 16.1, 16.3, 16.8, 16.9, 17.1, 17.3, 20.3, 21.2, 22.3
z9		23.3	23.3
z10		3.5, 4.6	3.3, 3.5, 4.6, 4.7, 6.19, 19.7
z11		-	4.9
z12		-	4.7, 4.9, 6.7, 6.16, 9.5
z13		-	8.1, 8.2, 14.2, 16.6, 18.3

z14		9.4, 16.11	8.1, 9.4, 9.5, 14.1, 14.2, 16.11, 16.14, 17.1, 17.2, 19.2
z15		9.4, 16.11, 18.4	8.1, 9.4, 9.5, 14.1, 14.2, 16.11, 16.14, 17.1, 17.2, 18.4, 19.2
z16		-	6.19
z17		20.1	16.9, 17.1, 20.1
z18		16.1	3.4, 3.12, 6.1, 6.3, 6.17, 6.21, 8.1, 14.2, 16.1, 24.6
z19		-	4.7, 6.1, 6.21
z20		3.5, 4.6, 4.10, 16.5, 16.6, 16.12	3.5, 4.6, 4.7, 5.6, 6.1, 6.3, 6.17, 6.21, 7.1, 8.1, 8.2, 9.5, 14.2, 16.5, 16.6, 16.12, 16.14, 17.1, 24.1
z21		5.3, 5.5, 9.1, 9.4, 9.6, 9.8, 16.7	3.4, 5.3, 5.5, 6.21, 9.1, 9.4, 9.6, 9.8, 14.2, 16.7, 19.8, 19.9, 19.10, 20.5, 22.2, 24.2, 24.7
z22		16.6	7.1, 8.1, 14.2, 16.6, 19.12, 20.5
z23		-	6.18
z24		4.6	4.6, 4.7, 6.3, 6.21, 7.1, 14.2
z25	twee maal ingediend, ook geregistreerd als z16	-	-
z26		9.4	6.21, 6.22, 9.4, 17.1
z27		1.1, 1.7, 2.1, 2.2, 3.2, 4.2, 5.1, 5.5, 6.8, 16.7, 24.10	1.1, 1.2, 1.3, 3.2, 4.3, 5.5, 5.7, 6.9, 6.21, 8.1, 9.5, 14.2, 16.7, 19.3, 20.5, 24.10, 25.6, 25.7, 25.8, 25.9, 26.1
z28		-	4.7, 6.1, 6.21
z29		3.6	3.6, 15.2
z30		3.6	3.6
z31		-	16.9
z32		-	14.2
z33		24.8	24.8
z34		3.5, 9.4	3.5, 3.10, 6.4, 6.21, 9.4, 14.2, 17.2, 18.3
z35	lege e-mail	-	-
z36	lege e-mail	-	-

z37		6.6	6.5
z38		-	4.7, 6.1, 6.21
z39		-	3.4, 4.7, 6.18, 8.1, 8.4, 10.1, 24.1
z40		5.4	5.4, 7.1, 18.3
z41		-	16.9, 16.10
z42		11.5	11.5, 15.1
z43	twee maal ingediend, ook geregistreerd als z42	-	-
z44+	staat voor 154 grotendeels identieke zienswijzen	3.6	3.6, 6.2, 6.11, 11.6, 15.1, 25.2, 25.3, 25.4
z61+	staat voor de aanvullende opmerkingen bij z44+ in 42 van deze zienswijzen	-	1.10, 1.12, 6.12, 26.1
z68		-	16.9
z71		-	23.4
z78		-	16.9
z80		24.9	24.9
z81	identiek aan z92, maar z92 heeft een aanvulling en is door een aantal extra afzenders ondertekend	-	-
z92		6.6	6.5, 6.20
z140		5.4	5.4, 7.1, 18.3
z144	aanvullende opmerkingen bij z44+	-	1.13, 1.14, 1.15, 9.9, 13.5
z150		5.2	5.2
z151		-	6.11, 15.1, 25.2
z152		23.3	23.3
z153		5.2	1.11, 5.2, 14.2
z155		-	13.1, 13.2, 20.6
z157		-	13.6
z164		9.4	6.3, 6.15, 8.1, 8.3, 9.4, 9.5, 14.2, 14.3
z171	aanvullende opmerkingen bij z44+	-	2.3
z176	aanvullende opmerkingen bij z61+	-	13.1, 13.4, 15.1
z185		5.4	5.4, 7.1, 18.3
z187	aanvullende opmerking bij z61+	-	6.14
z199		-	13.3, 13.6, 13.7, 15.3, 24.14, 24.15, 25.10, 25.11
z205		-	24.13
z215	aanvullende opmerkingen bij z44+	-	1.12
o1	Stichting Flevolandschap	2.4, 3.5, 9.3, 18.1, 20.1	3.5, 11.1, 12.1, 12.2, 12.4, 15.1, 18.1, 20.1, 21.2, 25.1, 25.12 t/m 25.19
o2	Staatsbosbeheer	18.1	12.1, 15.1, 18.1
o3	Gemeente Huizen	3.6	3.6, 11.2
o4	Landschapsbeheer Flevoland	20.4	11.3, 20.4
o5	TenneT	-	23.1
o6	Liander	-	23.1
o7	Lelystad Airport	-	8.1

o8	Natuur- en Milieufederatie Flevoland	3.5, 3.8	3.5, 10.1, 19.1
o9	TenneT en Liander	18.5	18.5
o10	Waterschap Zuiderzeeland	6.10, 24.12	6.10, 19.14, 24.11
o11	Het Blauwe Hart en de Ijsselmeervereniging	3.1, 3.5	3.1, 3.5, 6.20, 12.2, 12.3, 25.12
o12	Gemeente Almere	1.5, 1.6	1.4
o13	Gemeente Urk	3.5	3.5, 6.20, 25.3
wb1	B&W Dronten (samenvatting reactie raadscommissie Dronten)	1.9, 18.1, 20.1	1.9, 4.4, 4.5, 8.1, 16.3, 18.1, 18.2, 19.2, 19.4, 19.5, 19.6, 19.11, 19.13, 20.1, 20.2, 21.1, 24.3
wb2	Raadsfractie CDA Dronten	18.1, 20.1	4.4, 4.7, 15.1, 16.3, 18.1, 19.2, 19.4, 19.5, 20.1, 22.1

Beantwoording

1 Status en doelstellingen

1.1

Verhouding partiële herziening en Regioplan (uitwerking) is onduidelijk, twee structuurvisies over één onderwerp voor hetzelfde gebied? Z27 punten 17 en 26

Antwoord: Het Regioplan is een uitwerking van het Omgevingsplan Flevoland uit 2006. Beide zijn volgens de terminologie van de wet structuurvisies. Het Omgevingsplan geeft de hoofdlijnen aan voor het gehele grondgebied van de provincie en het Regioplan bevat voor een duidelijk begrensde gebied in zuidelijk en oostelijk Flevoland een uitwerking (oftewel een concretisering) van het beleid binnen die hoofdlijnen. Bij de uitwerking bleek dat de hoofdlijnen van het Omgevingsplan op een paar punten aangepast moeten worden. Dat gebeurt in de partiële herziening van het Omgevingsplan, die gelijktijdig met het Regioplan in besluitvorming wordt gebracht.

1.2

Wet voorziet niet in een structuurvisie die zowel provinciaal als (inter)gemeentelijk is Z27 punt 18

Antwoord: De wet staat er niet aan in de weg dat de inhoud van een provinciale structuurvisie en een intergemeentelijke structuurvisie gelijk is. In een structuurvisie opgenomen beleid bindt alleen het bevoegd gezag dat het heeft vastgesteld en geldt dan ook voor het grondgebied waarvoor het betreffende bestuursorgaan bevoegde gezag is.

1.3

- Voor Almere kan dit niet als gemeentelijke structuurvisie worden aangemerkt Z27 punt 18
- Waarom is besloten dat Almere niet bestuurlijk vaststelt; komt dat misschien doordat ontwikkeling Oosterwold haaks staat op het Regioplan? Z8

Antwoord: De structuurvisie bindt alleen het bevoegd gezag dat het heeft vastgesteld. Dus als de gemeente Almere deze structuurvisie niet vaststelt maar de provincie wél, dan is het provinciaal beleid dat geldt voor het grondgebied van de gemeente Almere. De gemeente Almere moet er rekening mee houden en in het eigen beleid aangeven hoe zij hiermee omgaat. Omdat in het plangebied van het Regioplan slechts een klein deel van het buitengebied van Almere is opgenomen, heeft Almere het standpunt ingenomen dat zij dit Regioplan niet zelf hoeft vast te stellen. De relatie met de ontwikkeling van Oosterwold staat hier naar onze mening los van.

1.4

- Gemeente Almere gaat graag in gesprek over zinsnede dat Regioplan niet bindend is voor de gemeente Almere 012

Antwoord: Een structuurvisie bindt alleen het bevoegd gezag dat het heeft vastgesteld (zie ook de beantwoording bij 1.3). Omdat de gemeente Almere het Regioplan niet vaststelt, is de gemeente(raad) er ook niet juridisch aan gebonden. Desalniettemin staan wij open voor een gesprek over de doorwerking van het provinciale windbeleid in de gemeente Almere.

1.5 t/m 1.7

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

1.8

Begrenzing plangebied en verhouding tot projectgebieden en deelgebieden zijn onduidelijk Z5

Antwoord: De begrenzing van het plangebied is opgenomen op de plankaart. Om de uitvoering te organiseren is het plangebied verdeeld over vier projectgebieden.

1.9

Beschrijf explicieter de afweging tussen economie, ecologie en energie en de verhouding daartussen WB1

Antwoord: Het Regioplan bevat duurzaamheidsdoelstellingen en keuzes voor de plaatsingszones waarbinnen deze doelstellingen met windenergie moeten worden gerealiseerd. De keuze voor de plaatsingszones komt voort uit een afweging van, en een balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief.

- *De belangrijkste duurzaamheidsdoelstelling is maatgevend: een energieneutraal Flevoland. De taakstelling van 1390,5 MW in 2020 (op provincieniveau) is daarin een tussenstap.*
- *Daaraan gekoppeld is de voorwaarde van een betere omgevingskwaliteit door deze doelstelling te koppelen aan het saneren van windmolens van de vorige generatie, omdat alleen dan de gewenste omgevingskwaliteit (met name de sterkere landschappelijke samenhang) bereikt wordt. Het aantal windturbines neemt immers substantieel af en de nieuwe windturbines komen in een duidelijkere ruimtelijke ordening in het landschap te staan.*
- *Voldoende economische perspectief is voorwaardelijk: als dat er niet is, komt er niets van de grond. Als er spanning optreedt met de omgevingskwaliteit (bv als economische haalbaarheid een langere dubbeldraaitemijn noodzakelijk maakt), moet de economische haalbaarheid prevaleren. Deze economische noodzaak zal dan wel moeten worden aangetoond.*
- *Hieruit volgt de totaal benodigde capaciteit van de plaatsingszones; bij de situering speelt omgevingskwaliteit (landschap, milieu, natuur, enz.) een grote rol. In principe is er een voorkeur voor plaatsing van nieuwe windmolens op plaatsen waar dat vanuit een oogpunt van omgevingskwaliteit wellicht niet optimaal is, boven het onvoltooid laten van de saneringsopgave.*
- *Om het aanwezige maatschappelijke draagvlak in Flevoland voor windenergie te behouden en nog verder te vergroten, willen we dat zoveel mogelijk mensen baat hebben bij de nieuwe situatie: eigenaren door de participatie in nieuwe, modernere windmolens, de bevolking als geheel door de verbetering van de omgevingskwaliteit en de kans om in het project te participeren, en de inzet van de gebiedsgebonden bijdrage.*

We nemen dit antwoord op in de definitieve versie van het Regioplan.

1.10

Waarom wordt Flevoland zo zwaar belast met windenergie en waarom wil Flevoland een echte windprovincie zijn? Z61+

Antwoord: Flevoland is een windrijke provincie, met een landschapsmaat die past bij windmolens. Mede daardoor kent de provincie een traditie van windenergie en is er draagvlak bij de lokale bevolking. Vanaf 1990 zijn er in Flevoland veel windmolens gebouwd. Door deze windmolens nu te saneren en opschalen wordt in dit windrijke gebied met minder molens meer energie opgewekt. In de afspraken die de provincies met het Rijk hebben gemaakt, draagt iedere provincie bij aan de landelijke doelstelling van 6000 MW wind op land, waarbij de provincies met de meeste ruimte (waaronder Flevoland) de meeste windmolens krijgen.

1.11

We moeten ons niet nu al vastleggen op een bepaald opgewekt vermogen, dan missen we kansen in de toekomst Z153

Antwoord: We hebben ons in landelijke afspraken vastgelegd op 1390,5 MW in 2020. Onze eigen ambities gaan verder: na 2020 kan het opgewekte vermogen binnen de voorwaarden van het Regioplan verder groeien. Aan het vermogen van windmolens (uitgedrukt in megawatt per windturbine) stellen we geen maximum.

1.12

- *Waarom onderzoekt Flevoland niet een mix met andere energiebronnen? Z61+*
- *Indiener spreekt een voorkeur uit voor het intensiveren van het gebruik van zonne-energie (en dan vooral op al bestaande bedrijventerreinen, boerderijen en nieuwbouwwijken) en biogas Z215*

Antwoord: Windenergie niet de enige bron van duurzame energie in Flevoland. We zetten ook in op zonne-energie en biomassavergisting. Zeker is dat we niet kunnen volstaan met één bron van hernieuwbare energie om een energieneutraal te worden. Windenergie is een belangrijk onderdeel van de strategie om zover te komen, want Flevoland is een windrijk gebied met een landschapsmaat die past bij windmolens, en windenergie heeft draagvlak bij de lokale bevolking.

1.13

Andere vormen van niet CO2-energie zijn schoner, beter en efficiënter. Z144

Antwoord: Elke vorm van duurzame energieopwekking kent zijn voor- en nadelen. Om tot een energieneutrale provincie te komen, moeten we alle zeilen bijzetten en is een mix van verschillende vormen van duurzame energie noodzakelijk. In vergelijking met andere vormen van duurzame energie is windenergie een beproefde en betrouwbare techniek die daarnaast betrekkelijk goedkoop is. In een windrijke provincie als Flevoland, ligt een relatief hoog aandeel windenergie voor de hand (zie ook het antwoord op 1.10).

1.14

Tot welke windkracht Beaufort en tot welke aardbevingen (Richter) zijn deze windmolens bestand? Z144

Antwoord: Dit is voor ieder type windmolen verschillend. In het Regioplan wordt niet voorgeschreven welke windmolens gebruikt moeten worden. De keuze hiervoor is aan de initiatiefnemers. Uiteraard zullen de molens die gebruikt gaan worden moeten voldoen aan de geldende veiligheidseisen vanuit bouw- en milieuwetgeving en certificering. Dit zal bij de vergunningverlening voor de windenergieprojecten aan de orde komen.

1.15

Deze besluiten leiden tot een negatief saldo in zowel de geldeconomie als de gelukeconomie. Z144

Antwoord: De projecten voor opschaling en sanering worden uitgevoerd door private ondernemers en in de contractfase tussen initiatiefnemers en overheid kunnen zij afspraken vastleggen over het creëren van ondernemerskansen voor de regionale economie. Daarmee ontstaat een positief saldo in de regionale geldeconomie. Wij zijn ervan overtuigd dat een volle inzet op duurzame energie, waaronder een hoog aandeel windenergie, ook bijdraagt aan de gelukseconomie; voor samenleving van nu en zeker ook voor toekomstige generaties.

2 Keuze windenergiegebieden partiële herziening Omgevingsplan

2.1 en 2.2

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

2.3

Er is niet serieus overwogen om windparken op zee te bouwen in plaats van op het land; de provincie hoeft de zelfopgelegde taakstelling niet op eigen territorium te realiseren Z171

Antwoord: Om de landelijke energiedoelstellingen te halen, zijn zowel windmolens op land als in zee nodig. Naast de nationale structuurvisie Wind op Land, waar de provinciale taakstelling in is vastgelegd, realiseert het Rijk het programma Windenergie op Zee. Met de provincies is afgesproken dat iedere provincie haar taakstelling voor windenergie op land planologisch vastlegt in provinciale structuurvisies. Daarmee staat binding aan het eigen territorium vast.

2.4

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

3 Buitengrenzen werkingsgebied Regioplan

3.1

Samenhang van alle windenergieprojecten in IJsselmeergebied is niet in beeld (verwijzing naar zienswijze bij Wind op Land), indiener onderschrijft wel de ambitie om ruimte voor windmolens binnen de polders te zoeken O11

Antwoord: Het Regioplan is voor Zuidelijk en Oostelijk Flevoland een uitwerking van het Omgevingsplan, en de partiële herziening van het Omgevingsplan hangt daar direct mee samen. De nadruk ligt daarom op de samenhang met het landschap van de polders. Voor wat betreft de samenhang binnen het IJsselmeergebied verwijzen wij naar de Structuurvisie Wind op Land. Regioplan en partiële herziening maken geen van beide windmolens in grote wateren mogelijk die niet ook in de Structuurvisie Wind op Land zijn opgenomen. Wel is besloten om af te zien van windmolens in het Ketelmeer (oostelijk van de A6).

Het Regioplan formuleert ruimtelijke uitgangspunten voor de beeldkwaliteit, die in gemeentelijke beeldkwaliteits- of beeldregieplannen concreet worden gemaakt voor specifieke projecten (waarbij gemeenten kunnen afwijken van de uitgangspunten in het Regioplan). Bij de beeldkwaliteitseisen die de gemeente Lelystad formuleert voor de plaatsingszone in het IJsselmeer, zal deze specifieke ligging een rol spelen.

3.2

Maximacentrale ligt om volstrekt onduidelijke redenen net buiten plangebied Regioplan en buiten de kaart 'windenergie toegestaan', indiener (eigenaar Maximacentrale) wil op gelijke voet kunnen ontwikkelen of participeren Z27 punten 5, 13, 26

Antwoord: voor wat betreft de partiële herziening verwijzen we naar het antwoord bij 2.1 in de antwoordnota voor de partiële herziening: we passen het ontwerp zodanig aan dat de ontwikkeling van windenergie in het gebied rond de Maximacentrale en Flevokust niet langer wordt uitgesloten. Als de indiener van deze zienswijze (of een ander) daar gebruik van wil maken, kan hij een voorstel doen voor een project van opschalen en saneren binnen een nog te definiëren projectgebied. We maken in de aanhef van het Regioplan expliciet dat er buiten het plangebied nieuwe projecten van opschalen en saneren kunnen worden opgestart binnen de voorwaarden van de partiële herziening.

Bij de begrenzing rond de Maximacentrale in het Regioplan heeft de overweging meegespeeld dat wij de centrale (net als de toekomstige haven Flevokust) als verstedelijkt gebied aanmerken, vergelijkbaar met andere bedrijfsterreinen die wij ook buiten het Regioplangebied hebben gehouden.

3.3

Plaatsingsruimte langs Oostvaardersdijk mogelijk maken Z10

Antwoord: Windmolens langs de Oostvaardersdijk zijn in het omgevingsplan uitgesloten. In het kader van het Regioplanproces (maar ook anderszins) is er geen aanleiding om deze locatie te heroverwegen, omdat dit gebied buiten de plangrens ligt en geen rol speelt bij het behalen van de gemeenschappelijke duurzaamheidsdoelstellingen en de provinciale taakstelling voor 2020.

3.4

Plangebied Regioplan is in het noorden te beperkt, suggesties om uit te breiden met zoekgebieden Lelystad / Houtribdijk / Maximacentrale Z18, Z21, Z39

Antwoord: zie onder 4.8 voor argumentatie keuze projectgebieden

3.5

- Vraag om maximale inzet om plaatsing langs de Houtribdijk te voorkomen cq definitief van plaatsing langs de Houtribdijk af te zien cq verzoek om Rijk negatief te adviseren over plaatsing langs de Houtribdijk (argumenten draagvlak, spanning met Natura 2000, aanleg Marker Wadden, verstoring van plaatsingszones op land) O1, O8, O11
- Een keuze voor windmolens op of langs de Houtribdijk zou op landschappelijke bezwaren stuiten O13
- Blij dat planvorming rond Houtribdijk pas wordt opgestart als planvorming voor Noord is afgerond Z34
- Plaatsingsruimte langs de Houtribdijk mogelijk maken, o.m. om Oost en West te ontlasten Z7, Z10, Z20

Antwoord: In het kader van het Regioplanproces zullen wij geen standpunt innemen over het al dan niet plaatsen van windmolens op of langs de Houtribdijk, omdat dit gebied buiten de plangrens ligt en geen rol speelt bij het behalen van de provinciale taakstelling voor 2020. Consequentie van deze keuze is dat er geen relatie wordt gelegd tussen de in het Regioplan opgenomen projectgebieden en mogelijke windenergieplannen op of langs de Houtribdijk. De partiële herziening bevat geen nieuw beleid voor de Houtribdijk.

3.6

- Plangebied Regioplan is in het zuiden te beperkt, suggesties om uit te breiden t.b.v. vierde lijn Prinses Alexiapark en sanering bestaande molens op Eemmeerdijk Z29, Z30
- Wat gaat er gebeuren met Eemmeerdijk, rijopstellingen in het zuidelijk deel van de gemeente Zeewolde en de turbines in het gebied tussen Gooimeerdijk, Waterlandseweg en A27? O3
- Geef duidelijkheid over de gebieden aan de A27 en aan het Gooimeer en Eemmeer die in de nationale structuurvisie Wind op Land staan, maar niet in het Regioplan (indieners zouden een standstill ondersteunen) Z44+

Antwoord: Geredeneerd vanuit omgevingskwaliteit, liggen in de omgeving van het windpark Prinses Alexia en in de Stichtse Kant geen opgaven voor opschalen en saneren. Om die reden zijn deze gebieden niet opgenomen in het Regioplan. Het beleid van de partiële herziening van het Omgevingsplan voor windenergie is hier wel van toepassing. Dat betekent dat een initiatiefnemer een voorstel voor een project van opschalen en saneren mag doen, als de gemeente bereid is om hieraan mee te werken. Wat betreft het gebied Stichtse Kant is dat aan de gemeente Almere. Wat betreft de Eemmeerdijk past een nieuwe lijnopstelling niet in het beleid van de gemeente Zeewolde.

3.7

Zuidlob hoort bij deelgebied Zuid Z5

Antwoord: Om alle inwoners en ondernemers in het buitengebied de gelegenheid te geven om te participeren, is het hele buitengebied in het plangebied opgenomen, behalve op plaatsen waar recent gerealiseerde windenergieprojecten staan die niet gesaneerd behoeven te worden (zoals windpark Prinses Alexia en Sternweg).

3.8

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

3.9

Natuurgebieden Horsterwold en aan de groene oostrand moeten buiten het plangebied blijven Z5

Antwoord: De groene oostrand valt buiten de plaatsingszones, dus de bouw van nieuwe windmolens is daar uitgesloten. Een van de plaatsingszones ligt gedeeltelijk over de meest noordwestelijke grens van Horsterwold. Uit de uitwerking in het projectplan moet blijken in hoeverre dit deel van de plaatsingszone het meest geschikt is om windmolens te bouwen. Het is vervolgens aan de eigenaar van de grond en de initiatiefnemer om te bepalen of en op welke manier hier windmolens worden gerealiseerd.

3.10

Haal volkstuincomplex bij Swifterbant uit plangebied, want is geen buitengebied Z34

Antwoord: Akkoord. Hetzelfde geldt voor het dorpsbos (ambtshalve wijziging). De plankaart wordt hierop aangepast.

3.11

Indiener is eigenaar van een windmolen aan de Zuigerplasdreef in Lelystad, verzoekt zijn windmolen onder te brengen in een projectgebied Z3

Antwoord: Deze solitair gelegen windmolen ligt te ver van de grens van het werkingsgebied van het Regioplan af, waardoor te weinig geografische samenhang met projectgebied Noord bestaat. Binnen het Regioplangebied is juist die samenhang essentieel, omdat het huidige beeld van verspreide windmolens het landschap te veel aantast. Voor sanering en opschaling van deze windmolen geldt het algemene beleid van de partiële herziening. Voor de indiener betekent dat concreet dat hij twee opties heeft. (1) Hij kan, ondanks dat hij buiten het projectgebied valt, aansluiting zoeken bij projectgebied Noord, maar er ligt geen verplichting bij de initiatiefnemer van Noord om hierin mee te gaan. (2) Hij kan in de toekomst participeren in een nog op te starten project voor opschalen en saneren buiten het plangebied van het Regioplan, binnen de algemene voorwaarden die daarvoor gelden (en die zijn opgenomen in de partiële herziening van het Omgevingsplan).

3.12

Test site WUR is te krap begrensd op de plankaart (krapper dan in bestemmingsplan), namelijk ten onrechte beperkt tot bestaande molens. Verzoek om op te nemen dat huidige planologische mogelijkheden niet beperkt worden en om ruimte te creëren voor verdere ontwikkeling van de test site. Z18

Antwoord: De bestaande testturbines zijn buiten de Regioplengrens gebracht omdat deze gelet op het testkarakter niet hoeven te worden gesaneerd. In het noorden van het testveld is een plaatsingszone opgenomen die in het ontwerp-Regioplan wordt onderbroken door twee testlocaties van de WUR. Wij willen de mogelijkheid echter open laten dat de WUR deze testlocaties afstoot ten behoeve van een doorlopende lijnopstelling in deze plaatsingszone. Daarom worden deze twee testlocaties alsnog bij het

werkingsgebied van het Regioplan betrokken, zonder daar een saneringsopgave aan te verbinden. De WUR behoudt de mogelijkheid om elders op het testveld nieuwe testmolens te plaatsen, ook buiten de aangewezen plaatsingszones, mits het totaal aantal testmolens (conform bestaand beleid) maximaal 12 bedraagt. We nemen dit volledigheidshalve op in de definitieve versie van het Regioplan.

4 Projectgebieden

4.1

De termen projectgebied en deelgebied worden door elkaar gebruikt Z5, Z6

Antwoord: De woorden zijn op te vatten als synoniemen. In het vervolg zal consequent het woord 'projectgebied' worden gebruikt. Het Regioplan wordt hierop redactioneel aangepast.

4.2

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

4.3

indeling in projectgebieden getuigt van willekeur, waarbij slechts de werkgebieden van de windverenigingen relevant waren. Dat is geen goede ruimtelijke ordening Z27 punten 20, 21 en (in relatie tot MER) 40

Antwoord: Het is onjuist dat slechts de werkgebieden van de windverenigingen relevant waren. In het Regioplangebied is sprake van veel verspreide windmolens die de landschappelijke samenhang aantasten. Er is binnen het Regioplangebied daarom gezocht naar projectgebieden met voldoende geografische samenhang om een goede omgevingskwaliteit te kunnen realiseren, die daarnaast voldoende perspectief bieden voor één initiatiefnemer of samenwerkingsverband om het project als geheel te realiseren (inclusief de saneringsopgave binnen het projectgebied) en waar voldoende economisch perspectief aannemelijk is. Dat zijn weliswaar niet allemaal zuiver ruimtelijke overwegingen, maar ze zijn wel essentieel om tot een adequate uitvoering en dus tot een goede ruimtelijke ordening te komen. Voor deze projectgebieden is wel degelijk een goede ruimtelijke ordening aan de orde, zoals blijkt uit de passages in het Regioplan die ingaan op de voorziene veranderingen binnen de gegeven ruimtelijke context: een mooier landschap realiseren binnen de randvoorwaarden die gelden vanwege andere bestemmingen of ontwikkelingen (waaronder vliegveld Lelystad). Op Regioplanniveau is er zicht op verenigbaarheid van de gewenste nieuwe ontwikkeling met de bestaande bestemmingen (zie ook het plan-MER). Op projectniveau zal de goede ruimtelijke ordening door nadere uitwerking van de gewenste ontwikkeling en daarbij behorende detailonderzoeken nader (moeten) worden gegeven bij de vertaling naar inpassingsplannen of bestemmingsplannen.

Windverenigingen hebben inbreng gehad in het Regioplan, maar hetzelfde geldt voor andere overlegpartners en ook de onderzoeksresultaten van het plan-MER en de financiële analyse hebben doorgewerkt in de keuze van de projectgebieden.

4.4

Er is flexibiliteit nodig in de grenzen tussen de projectgebieden, omdat de kansen per projectgebied te veel uiteenlopen WB1, WB2

Antwoord: Provincie en gemeente(n) begrenzen een projectgebied pas definitief in samenhang met de instemming met een projectplan van een initiatiefnemer (maar binnen de grenzen van het werkingsgebied van het Regioplan). De flexibiliteit om aanpassingen door te voeren in de grenzen van projectgebieden is er, voor zover binnen het werkingsgebied van het Regioplan, maar alleen als daar

overeenstemming over is tussen de beide initiatiefnemers. Dit wordt in de tekst van het Regioplan verhelderd.

4.5

Geef projectgebieden de kans om elkaars knelpunten op te lossen WB1

Antwoord: Provincie en gemeenten stellen zich welwillend op als initiatiefnemers van verschillende projectgebieden elkaar vinden in het oplossen van elkaars knelpunten. Of die mogelijkheid er is, hangt sterk af van de afspraken die deze initiatiefnemers willen maken. Ze mogen niet ten koste gaan van de doelstellingen van het Regioplan, zoals de participatiemogelijkheden, de sanering of de ruimtelijke samenhang. Dit wordt in de tekst van het Regioplan verhelderd.

4.6

Gebiedsindeling loslaten voor wat betreft participatie, dat bevordert gelijke kansen / participatie gelijk over de projectgebieden verdelen / participatie in andere projectgebieden mogelijk maken Z7, Z10, Z20, Z24

Antwoord: Door deze eis los te laten, zou een onevenredige druk ontstaan op de projecten die het eerst klaar zijn voor ontwikkeling. Het staat initiatiefnemers vrij om zelf de gelegenheid tot participatie uit te breiden.

4.7

- Projectgebied West heeft minder kansen dan andere projectgebieden, door een aantal aangeduid als 'rechtsongelijkheid' (weinig plaatsingsruimte, vrijwel geen kans op dubbeldraaien, groot aanbod van mogelijke participanten en hoogtebeperkingen) WB2, Z19, Z20, Z24, Z28, Z38
- Nieuwbouw in combinatie met saneren in West niet rendabel te maken, bevestigd door Rebel Z20
- Zowel Oost als West hebben minder gunstige kansen dan Noord en Zuid Z10, Z20
- In Oost en West is de plaatsingsruimte zo beperkt dat er weinig tot geen ruimte zal zijn voor participatie Z10
- Een deel van projectgebied Oost moet naar projectgebied West Z5
- Opgave in Oost niet haalbaar in verband met hoogtebeperkingen Z39
- In Oost is extra plaatsingsruimte nodig in verband met de jonge te saneren windmolens Z20
- Saneringsopgave in Oost is te groot, lukt alleen als huidige molenaars voor niets saneren Z12

Antwoord: Er is gezocht naar projectgebieden met voldoende geografische samenhang om een goede omgevingskwaliteit te kunnen realiseren, met voldoende perspectief voor één initiatiefnemer of samenwerkingsverband om het project als geheel te realiseren (inclusief de saneringsopgave binnen het projectgebied) en waar voldoende economisch perspectief aannemelijk is. Hoewel het economisch perspectief in sommige projectgebieden kritisch is (zie onder 4.8) en absolute gelijkheid in deze dynamische context niet bestaat, achten wij de lasten en de lusten met de huidige gebiedsindeling voldoende in evenwicht. Binnen de aangewezen projectgebieden en plaatsingszones bestaan voldoende mogelijkheden om het economisch perspectief te optimaliseren.

4.8

Geef ruimte voor extra toekenning van SDE-subsidies, extra plaatsingsruimte of anderszins als uit nieuwe berekeningen blijkt dat er onvoldoende economisch perspectief is Z6

Antwoord: De financiële analyse is indicatief, met name omdat er aannames moeten worden gehanteerd die van grote invloed zijn op het economische perspectief maar in dit stadium nog volstrekt onduidelijk zijn. Bovendien is het een momentopname, gebaseerd op thans realistische uitgangspunten, waaronder de thans geldende SDE+-normen. Er blijkt uit dat het economisch perspectief in enkele projectgebieden

onder de huidige omstandigheden kritisch is. Een van de belangrijkste factoren daarin is de sanering. De kosten daarvan lopen met de tijd terug, omdat ook de economische waarde van bestaande molens met de jaren terugloopt. Wij hebben daarom de overtuiging dat de projecten in alle projectgebieden voor 2030 tot uitvoering kunnen komen. Extra plaatsingsruimte komt niet in aanmerking als oplossing (zie de beantwoording onder 6). Eventuele toekenning van extra SDE-subsidies is aan de rijksoverheid. De provincie en de gemeente kennen deze niet toe.

4.9

Projectgebieden zijn te groot, gaat ten koste van ondernemingsruimte (molenaar moet ondernemer zijn i.p.v. aandeelhouder) en bottom-up initiatieven en sanering is ongelijk verdeeld en moeilijk te realiseren Z11, Z12

Antwoord: De omvang van de projectgebieden laat voldoende ruimte voor ondernemerschap, hoewel de schaal van de projecten wel groter wordt. Individuele ondernemers worden samenwerkende ondernemers. Hoewel de initiatiefnemer in een projectgebied niet zelf de exploitant hoeft te zijn, is het zeer wel denkbaar dat deze samenwerking via een vorm van aandeelhouderschap georganiseerd zal worden.

Omdat de projectgebieden onderling qua aard, ligging, omvang en geografie, maar ook saneringsopgave van elkaar verschillen is juist voor verschillende projectgebieden gekozen. Hierbij is per projectgebied wel gekeken of er nu of op termijn voldoende economisch perspectief is voor elk projectgebied.

4.10

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

5 Organisatievorm

5.1

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

5.2

- *Individuele eigenaren niet dwingen tot deelname aan deze organisatievorm, zo is er geen enkele concurrentie Z8*
- *Door te werken met één initiatiefnemer per gebied is er geen goede marktwerking (een van de indieners stelt de initiatiefnemer in zijn projectgebied (Zuid) niet te steunen) Z150, Z153*

Antwoord: De ontwikkelingsstrategie is erop gericht dat een project binnen het projectgebied op basis van vrijwilligheid wordt ontwikkeld waarbij de door de overheid gestelde kaders voor elke deelnemer voldoende economisch perspectief moeten bieden. Van dwang tot deelname is geen sprake. Op dit moment is echter wel de provinciale noodverordening met een rechtstreeks bouwverbod van kracht waarvan alleen ontheffing kan worden verleend voor een project met nieuwe windmolens dat voldoet aan het beleid van opschalen en saneren. Individuele vervanging of opschaling (waarvoor nog geen onherroepelijke vergunning aanwezig is) is daarmee niet toegestaan.

5.3

Organisatievorm staat lokaal initiatief in de weg Z21

Antwoord: Binnen de projectgebieden moet iedereen mee kunnen doen. Het is het echter primair aan het gebied om daarin het overleg en de samenwerking te vinden. Daarbij kan sprake zijn van de integratie van

lokale initiatieven in één samenhangend plan.

5.4

Beter om meerdere initiatieven mogelijk te maken per deelgebied, want niet iedereen ondersteunt de ene initiatiefnemer Z40, Z140, Z185

Antwoord: Medewerking verlenen aan meerdere (afzonderlijke) initiatieven maakt het een stuk lastiger om de saneringsopgave, de verbetering van de omgevingskwaliteit en de participatie te borgen dan bij één integraal plan voor een groot projectgebied (= deelgebied), dat wel gefaseerd mag worden uitgevoerd. Op deze manier zijn deze belangrijke zaken wel vooraf voldoende te borgen.

5.5

- Niet duidelijk of meerdere bedrijven of personen tezamen als initiatiefnemer kunnen optreden Z21
- Hoe kan een initiatiefnemer een alliantie zijn, het moet immers een rechtspersoon zijn Z27 punt 28

Antwoord: De initiatiefnemer(s) moeten één of meer rechtspersonen zijn. In geval van meerdere rechtspersonen kunnen zij zich verenigen en als samenwerkingsverband of alliantie gezamenlijk met één projectplan één planologische procedure doorlopen. Feitelijk ontstaat dan één nieuwe rechtspersoon. Met deze rechtspersoon wordt in één contract voorafgaand aan de vaststelling van het inpassingsplan en de afgifte van vergunningen ook de opschaling, sanering en participatie juridisch geborgd.

5.6

Wat gebeurt er als één belanghebbende zich niet achter de initiatiefnemer schaart, kan die het hele plan tegenhouden? Z20

Antwoord: Nee. Voor wat betreft de nieuwbouw is er flexibiliteit binnen de plaatsingszones. Voor wat betreft de sanering is het uitgangspunt dat meedoen aantrekkelijker moet zijn dan niet-meedoen. In het uiterste geval kunnen bij de sanering publiekrechtelijke middelen worden ingezet die het vervangen op dezelfde plek van verouderde windmolens tegengaan (zie de beantwoording bij 17.1).

5.7

- Het is de indiener feitelijk onmogelijk gebleken om zich aan te sluiten bij windverenigingen in Noord, ondanks herhaalde pogingen Z27 punt 23
- Eis dat geen belemmering opgeworpen mag worden voor lidmaatschap, is strijdig met recht van vereniging Z27 punt 24

Antwoord: De provincie mag voorwaarden stellen aan samenwerkingsverbanden en andere partijen waarmee ze samenwerkt aan de realisatie van haar duurzaamheidsdoelstellingen en ruimtelijke ambities via vormen van gebiedsontwikkeling, zoals opschalen en saneren. Een initiatiefnemer die niet aan de eisen wil voldoen die geformuleerd worden in het Regioplan, heeft daar in juridische zin het recht toe, maar dan valt voor de overheden de basis onder de samenwerking weg.

*Binnen de voorwaarden van het Regioplan heeft de initiatiefnemer in een projectgebied de ruimte om te beslissen over de participatie in de ontwikkelingsfase voor bewoners en ondernemers **buiten** het projectgebied, zoals de indiener van deze zienswijze. De overheden zullen medewerking verlenen aan een initiatief als is voldaan aan de minimale vereisten voor financiële participatie zoals die zijn opgenomen in het Regioplan (dat wil onder meer zeggen voldoende gelegenheid voor participatie in de ontwikkelingsfase voor bewoners en ondernemers **binnen** het projectgebied).*

6 Plaatsingsruimte

6.1

- Plaatsingszones zijn te strak ingevuld op basis van te optimistische berekeningen in het MER (waarin niet is gerekend met hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven) Z19, Z28, Z38
- MER gaat uit van te optimistische uitgangspunten, waardoor economisch perspectief niet goed is ingeschat Z18, Z19, Z20

Antwoord: Voldoende economisch perspectief, nu of op termijn, is een belangrijke randvoorwaarde voor het welslagen van het Regioplan. De mogelijkheden van plaatsing binnen de zones waar ontheffing voor mogelijk is (met name de outer horizontal surface) en in de zone voor visual flight rules (VFR) zijn nog onderdeel van onderzoek en overleg, en kunnen het economisch perspectief aanzienlijk beïnvloeden. Tot op heden is hier echter nog geen uitsluitel over te geven. Om die reden was het nog niet opportuun om ze concreet te betrekken bij de economische analyse en daar consequenties aan te verbinden bij het bepalen van de plaatsingszones. Wel is in het Regioplan een zogenaamde disclaimer (voorbehoud) opgenomen waarmee dit risico nadrukkelijk wordt onderkend. Zodra die duidelijkheid er wel is, zullen ook de eventuele consequenties beoordeeld kunnen worden. Zie ook de beantwoording bij 8.1.

6.2

In alle plaatsingszones m.u.v. omgeving Lelystad Airport is maximalisering van het opgesteld vermogen mogelijk. Men zou echter per plaatsingszone specifieke uitgangspunten moeten vaststellen over maximale hoogtes en minimaal op te stellen vermogen. Bijvoorbeeld hoogtebeperkingen in de omgeving van woongebieden zoals Oosterwold, net zoals rond het vliegveld. Z44+

Antwoord: De hoogtebeperkingen zoals opgenomen in het recent genomen Luchthavenbesluit Lelystad houden verband met de veiligheid van het vliegverkeer. Ook technische infrastructuur kan tot hoogtebeperkingen leiden. Voor andere gebieden is niet gekozen voor hoogtebeperkingen, om niet al op voorhand de mogelijkheden voor de initiatiefnemers op dit punt onevenredig te beperken. In het Regioplan zijn wel uitgangspunten opgenomen voor de ruimtelijke kwaliteit. De gemeente kan in een Beeldkwaliteitsplan afwijkende eisen stellen. Dan worden specifieke eisen per plaatsingszone vastgesteld. Die kunnen ook over de hoogte gaan.

6.3

- Neem de mogelijkheid op om plaatsingszones te verplaatsen Z20
- Neem in het Regioplan alternatieve plaatsingszones of reserveplaatsingszones op, voor het geval de nu opgenomen plaatsingszones onvoldoende economisch perspectief blijken te bieden (bv. in het geval van hoogtebeperkingen in de omgeving van de luchthaven) Z6, Z7, Z18, Z20, Z24, Z164

Antwoord: Wij willen de samenleving voldoende zekerheid bieden over de vraag welke gebieden in aanmerking kunnen komen voor de bouw van nieuwe windmolens. Een mogelijkheid tot verlengen of verplaatsen van de plaatsingszones is daarmee in strijd. Het Regioplan zal die mogelijkheid dan ook niet aanreiken.

6.4

Mogelijkheid voor gemeenten om afwijkende ruimtelijke voorwaarden te stellen scheidt onzekerheid Z34

Antwoord: De tekst waarnaar de indiener verwijst, blz 20 van het ontwerp-Regioplan, gaat over de beeldkwaliteit. Zie voor de antwoorden op dat punt onder 14. Gemeenten kunnen geen afwijkende plaatsingszones vaststellen, zoals de indiener lijkt te vrezen.

6.5

- Bezwaar tegen windmolenopstellingen langs of in vaarwater, omdat nog te weinig bekend is over de invloed ervan op het radarbeeld en omdat het de ruimtelijke kwaliteit en het vaarareaal voor de recreatievaart aantast Z37, Z92

- Hou 70 meter afstand aan tot vaarweg i.v.m. overlast voor ligplaatsen Z37
- bezwaar tegen plaatsingszones in het water in het IJsselmeer, omdat scheepvaartverkeer daar hinder van zal ondervinden (vaarverkeer moet van de gebruikelijke vaargeulen kunnen afwijken), zou zelfs tot no-go area kunnen leiden als vaarverbod door windmolenparken op zee ook voor binnenwateren gaat gelden Z37

Antwoord: Het Regioplan geeft op grote schaal de plaatsingszones weer waarbinnen windmolenopstellingen geplaatst kunnen worden. Deze plaatsingszones hebben een breedte van 500 of 1000 meter. Waar de windmolens uiteindelijk exact komen, zal bepaald worden in de verschillende projectplannen. Daarbij zullen alle lokale omstandigheden betrokken moeten worden, waaronder de scheepvaartbelangen die de indieners van deze zienswijzen naar voren brengen.

6.6

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

6.7

De bestaande infrastructuur (wegen en elektriciteit) wordt te weinig benut bij de gekozen plaatsingszones Z12

Antwoord: Landschappelijke aansluiting bij bestaande infrastructuur is in veel gevallen niet praktisch of mogelijk. De landschappelijke voordelen daarvan zijn overigens beperkt omdat de windturbines inmiddels zo groot zijn dat dergelijke aansluitingen bij regionale of provinciale wegen minder vanzelfsprekend worden. Enkele plaatsingszones volgen op in het oog springende plekken wel rijkswegen of bovengrondse hoogspanningstracés, zoals bij de bocht van de A27, de A6 en het tracé langs de Lage Vaart. Aansluiting bij bestaande infrastructuur die voor de stroomvoorziening zelf nodig is, is niet doorslaggevend bij de keuze van de plaatsingszones. Er zijn geen nieuwe locaties of tracés nodig voor grote stroominfrastructuur zoals transformatiestations en hoogspanningsleidingen. Er zal wel nieuwe infrastructuur nodig zijn die direct verbonden is met de nieuwe windmolens (paden, leidingen e.d.), maar die vormen slechts een bescheiden aandeel in de totale investering.

6.8

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

6.9

Keuze plaatsingszones getuigt van willekeur: plaatsingszones in het open middengebied en in het water (Noord) tonen dat aan Z27 punten 22 en 27

Antwoord: Op het oog lijkt het landschap van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland een leeg gebied. Wanneer echter rekening gehouden wordt met alle harde beperkingen die bestaande structuren en gebouwen met zich meebrengen, blijkt de plaatsingsruimte al behoorlijk beperkt. Dit is in het plan-MER weergegeven in paragraaf 3.4. De keuze om plaatsingszones aan te wijzen in het middengebied houdt daarmee verband. Het Regioplan moet voldoende plaatsingszones bevatten om een economisch perspectief te bieden waarmee onder meer ook de saneringsopgave uitgevoerd kan worden. De financiële analyse toonde aan dat het daarvoor nodig was om meer plaatsingsruimte te creëren dan strikt geredeneerd vanuit het landschap de voorkeur zou hebben. De afweging is gemaakt dat het alternatief, waarbij het rommelige beeld van windmolens van verschillende generaties door elkaar blijven staan, het landschapsbeeld meer zou aantasten dan lijnopstellingen in het open middengebied (die wel de landschapspatronen volgen) en in het water langs de oever.

6.10

Indiener (waterschap) vraagt om open te staan voor het aanwijzen van nieuwe plaatsingszones t.b.v. windturbines voor het waterschap (voor eigen gebruik) O10

Antwoord: Wij raden het waterschap aan om aansluiting te zoeken bij een of meer initiatiefnemers in de projectgebieden van het Regioplan, of samenwerking te zoeken om tot een nieuw project van opschalen en saneren te komen. Binnen het werkingsgebied van het Regioplan willen we geen additionele plaatsingszones aanwijzen.

Zuid

6.11

Stel hoogtebeperkingen voor de drie plaatsingszones ten noordoosten van de A27. Zonder hoogtebeperking kunnen er molens worden geplaatst met een tiphoogte van 195 meter en die hebben een ongeëvenaarde impact op de directe leefomgeving en leefbaarheid van duizenden inwoners (Almere Hout, -Buiten en Oosterwold, Huizen en Blaricum met nieuwbouw Blaricummermeent). Die beoordeling is in het MER niet gemaakt. Z44+, Z151

Antwoord: Hoogtebeperkingen voor windmolens volgen uit het Luchthavenbesluit Lelystad en andere technische belemmeringen, bijvoorbeeld rond de kortegolfzender bij Zeewolde. Generieke hoogtebeperkingen vinden we niet wenselijk. In het MER is gerekend met een verwachte ashoogte van 100 meter. Als de initiatiefnemer belangstelling heeft voor hogere windmolens, zullen de effecten in het project-MER beoordeeld worden. Mede op grond daarvan kan de gemeente in zo'n geval besluiten om een hoogtelimiet te stellen in het beeldkwaliteitsplan. Zie ook 6.2.

6.12

Waarom een plaatsingszone in Zeewolde tegen de grens van Almere aan, zo ver mogelijk van de eigen woonkernen vandaan ten koste van inwoners van Almere Z61+

Antwoord: Bij het bepalen van de plaatsingszone langs de A27 heeft de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013) een belangrijke rol gespeeld. Deze visie is door de gemeenten Zeewolde en Almere gezamenlijk opgesteld en vastgesteld. Deze visie voorzag reeds in windturbines langs de A27 en de bestaande windturbines in de bocht van de A27.

6.13

Ontwikkeling woongebied Oosterwold (waar indiener eigendom heeft) wordt belemmerd door ontwikkeling windmolenproject aan de Gruttoweg. Dat windmolenpark zal ook de uitoefening van zijn akkerbouwbedrijf ernstig beïnvloeden. Z8

Antwoord: In de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold is ervoor gekozen om een lijnopstelling mogelijk te maken langs de A27. Deze lijnopstelling zal zo dicht mogelijk bij de rijksweg komen. Hierdoor worden twee 'belemmeringszones' voor woningbouw gecombineerd: woningbouw moet een minimum afstand aanhouden ten opzichte van zowel de rijksweg als de windmolens. De plaatsingszone aan de zuidkant van het Adelaarstracé zal niet in het plangebied van Oosterwold worden gerealiseerd en daarmee ook niet op het eigendom van de indiener. Van ernstige of onevenredige negatieve beïnvloeding van het akkerbouwbedrijf is derhalve geen sprake.

6.14

Er lijken molens geprojecteerd binnen het in ontwikkeling zijnde woongebied Oosterwold Z187

Antwoord: Het klopt dat er een plaatsingszone in het gebied Oosterwold is geprojecteerd. Dit is grotendeels overeenkomstig de door de gemeenten Almere en Zeewolde gezamenlijk vastgestelde structuurvisie Oosterwold (2013). Deze structuurvisie voorzagt echter niet in de opschaling van de bestaande windturbines in de bocht van de A27. Deze opschaling vinden wij aanvaardbaar vanwege het feit dat er al windturbines staan en omdat de opschaling, samen met de nieuwe windturbines langs de A27, landschappelijk een robuuste begeleiding van de Rijksweg vormt. Vergeleken met het alternatief van een rechte voortzetting van deze lijn naar het oosten, heeft het meebuijen met de A27 het voordeel dat er een overlap ontstaat tussen de hinderzones langs de snelweg en de windmolens. Het woongebied Oosterwold krijgt zodoende met minder belemmeringen te maken.

6.15

Plaatsingszone langs Lepelaartocht iets verlengen en verschuiven (zodat je twee afzonderlijke lijnen kan ontwikkelen zonder hinder te hebben van de hoogtebeperkingen rond de luchthaven, mede in verband met beperkingen rond de Ibisweg) Z164

Antwoord: Op basis van bijlage 5a van het Luchthavenbesluit Lelystad mogen de molens in het verlengde deel van het voorstel een tiphoogte krijgen van maximaal ca. 115 m. +NAP. Deze bouwhoogte is onvoldoende om een renderende rijopstelling te plaatsen. We kunnen het voorstel is derhalve niet één op één overnemen. Dat neemt niet weg dat er wat meer flexibiliteit in deze plaatsingszone kan worden aangebracht (zonder overigens de capaciteit te vergroten), door een breedte van 1000 meter te hanteren in plaats van 500 meter, en dat een kleine verlenging in het noorden en een kleine inkorting bij de Schollevaarweg de mogelijkheden kan vergroten. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de aanwezige camping aan de Sterappellaan. De kaart van het Regioplan wordt hierop aangepast.

In projectgebied Zuid zijn de omstandigheden wezenlijk veranderd, nu blijkt dat de middengolfzender in Zeewolde binnen afzienbare tijd buiten gebruik zal worden gesteld. Hierdoor vervalt de belemmering voor een mogelijke plaatsingszone langs de Roerdomptocht. Deze zone verdient de voorkeur boven de zones langs de Ibisweg, waar natuurwaarden in de directe omgeving potentiële belemmeringen met zich mee kunnen brengen. Op de kaart van het Regioplan vervalt derhalve de plaatsingszones langs de Ibisweg en verschijnt een plaatsingszone langs de Roerdomptocht (500 meter breed, tussen de A6 en de zone waar hoogtebeperkingen gelden vanwege de kortegolfzender van Defensie).

Zuid / West / Oost

6.16

Waarom geen plaatsingszones langs de Knardijk? Is landschappelijk sterk bepalende lijn en vergroot de plaatsingsruimte in projectgebied 'groen' en daarmee de kans van slagen van het opschalen en saneren. Het kunnen niet de hoogtebeperkingen zijn. Z12

Antwoord: Naar onze mening is de geboden plaatsingsruimte in het projectgebied Oost (oftewel 'groen') toereikend om een voldoende economisch perspectief voor een project van opschalen en saneren aannemelijk te maken. De Knardijk als toegevoegde plaatsingszone is daarmee overbodig. Als alternatief voor andere plaatsingszones in Oost is de Knardijk minder geschikt, omdat deze relatief weinig capaciteit biedt. Hoogtebeperkingen sluiten windmolens verder naar het westen (op de grens van de projectgebieden West en Zuid) immers uit. Het is daardoor niet mogelijk de Knardijk als geheel te accentueren door middel van een rij windmolens.

West

6.17

Plaatsingszone langs de Lage Vaart doortrekken (zoals in Beslisdocument) Z18, Z20

Antwoord: Hier is van afgezien omdat de lijnopstelling die zo ontstaat, onderbroken wordt door de testmolens van de WUR. Oostelijk van deze testmolens zou ruimte zijn voor één of hooguit twee nieuw windmolens. De testmolens wijken in maat en uitvoering af, en worden waarschijnlijk eerder verwijderd dan de nieuw te bouwen windmolens, waardoor een rommelig landschapsbeeld zou ontstaan.

Oost

6.18

- Plaatsingszone langs de Ansjovistocht en de Zeebiestocht toevoegen (argumenten o.m. geen hoogtebeperkingen, geen hoogspanningsleiding, de infrastructuur ligt er al, landschappelijke samenhang, afstand tot dorpskernen, er zijn al acceptatie-overeenkomsten met omwonenden waarop voortgebouwd kan worden, geen projectontwikkelaars nodig) Z23, Z39

Antwoord: Deze plaatsingszones zijn om landschappelijke overwegingen afgefallen. Om de gewenste landschappelijke verbetering te bereiken, is in eerste instantie aansluiting gezocht bij de lange lijnen in het landschap. Dit is terug te vinden in het alternatief Landschap in het plan-MER, dat uiteindelijk is doorontwikkeld tot het zogenaamde Poldermodel (zie de beantwoording bij 26.1). In het onderhavige gebied biedt de verkavelingsstructuur echter geen ruimte voor lange lijnen. Er is daarom gekozen voor korte, maar parallelle lijnen die aansluiten bij bestaande rechte lijnen (i.c. tochten) in het landschap. De Zeebiestocht en de Ansjovistocht volgen die parallelle structuur niet.

6.19

- Plan Oost oftewel Oostrand mogelijk maken. Argumenten: het Regioplan heeft geen draagvlak, bevoordeelt bestaande windmolenlijnen waarvoor de gemeente Dronten de fout heeft gemaakt (ver)bouwvergunningen te verlenen, handhaaft oude afspraken met commerciële partij (Raedthuys), participatie van 25% (sic) voor niet-betrokkenen in het gebied is te klein, geeft onvoldoende capaciteit voor rendabele exploitaties, geeft geen duidelijkheid over compensatie van niet-eigenaren, creëert ongelijke onderhandelingsposities, biedt onvoldoende plaatsingsruimte om niet-eigenaren een aantrekkelijke investeringskans te geven, laat consensus uit het verleden los, kiest economisch de minst goede varianten, maakt realiseren van 'vroegere' doelstellingen onmogelijk, en er is niet één initiatiefnemer of regiepartij aanwezig. Z10, Z16

Antwoord: Deze keuze komt voort uit landschappelijke en ecologische overwegingen. Vanuit het landschap zijn hier maximaal twee lijnen wenselijk (overeenkomstig het Drontens beleid). Het is realistisch om de bestaande lijn langs de Hondtocht voor de komende 20 jaar als een gegeven te beschouwen. Vanuit ecologie is de meest oostelijke lijn zeer af te raden. Daarom is gekozen voor de Hoge Vaart. De geboden plaatsingsruimte maakt een voldoende economisch perspectief aannemelijk waarbij ook niet-eigenaren in het buitengebied de kans krijgen om risicodragend te participeren vanaf de ontwikkelingsfase.

Noord

6.20

- Aan de IJsselmeerdijk tussen Lelystad en de Ketelbrug een enkele rij molens opnemen in plaats van een dubbele of driedubbele rij vanwege de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit O11, Z92
- Plaatsingszone tussen Lelystad en Ketelbrug langs de A6 heroverwegen i.v.m. landschappelijke verslechtering O13
- Plaatsingszone aan de rand van het Ketelmeer ten zuiden van de A6 zou geen verstandige keuze zijn omdat je de recreatievaart daarmee 'opsluit' Z92

Antwoord: Een plaatsingszone aan de rand van het Ketelmeer ten zuiden van de A6 maakt geen deel uit van het Regioplan. Daar staat tegenover dat we ten noorden van de A6 meer ruimte bieden dan de huidige enkele rij, ook in het water. De capaciteit van deze plaatsingszone voorkomt verdere intensivering op land in dit projectgebied en maakt plaatsing langs de oever van het Ketelmeer overbodig. De schaal van het windpark aan de IJsselmeerdijk moet in overeenstemming zijn met de grote schaal van de omgeving. Het projectplan zal uitwijzen hoeveel molens hier exact geplaatst worden en tot welke omgevingskwaliteit dat leidt.

6.21

- Plaatsingszone buitendijks bij het Ketelmeer mogelijk maken zoals in Wind op Land Z27 punt 43
- Plaatsingszones in Rivierduingebied toevoegen, zoals Noordertocht Z21
- Plaatsingszone Noordertocht toevoegen Z26, Z34
- Plaatsingszone langs de Hanzelijn mogelijk maken Z7, Z18, Z19, Z20, Z24, Z28, Z38

Antwoord: Deze zienswijzen bevatten voorstellen voor uitbreiding van het areaal aan plaatsingszones in het projectgebied Noord. Het geboden areaal is echter toereikend om een project van opschalen en saneren met voldoende economisch perspectief aannemelijk te maken. Plaatsing langs de Hanzelijn en het Ketelmeer zou bovendien het patroon verstoren van noord-zuid georiënteerde lijnen, waar in dit projectgebied voor is gekozen. Wij zijn daarom van mening dat de genoemde plaatsingszones overbodig zijn. Overigens maakt de Hanzelijn ten westen van de A6 geen deel uit van het Regioplan.

6.22

Laat keuze vrij aan welke kant van Vuursteentocht en Klokbekertocht wordt gebouwd (de Drontense of de Lelystadse) Z26

Antwoord: Het Regioplan maakt geen keuze voor een van beide kanten. De zone is voldoende breed om beide kanten mogelijk te maken. Er is wel een voorkeur aangegeven.

7 Plantermijn

7.1

- Plaatsingszones moeten ook na 2020/in elk geval tot 2030 bruikbaar zijn Z6, Z20, Z24
- Sanering en nieuwbouw moet ook na 2020 kunnen, anders te jonge turbines saneren zonder dat dat meer MW oplevert Z22
- Doelstelling 124,5 MW is veel te weinig om sanering te kunnen financieren Z40, Z140, Z185

Antwoord: De stelling op pagina 13 van het Regioplan is te beperkend geformuleerd. Plaatsingszones bieden ook ruimte om bovenop de taakstelling voor 2020 (netto 124,5 MW erbij) windturbines te ontwikkelen, voor zover dat nodig is om de saneringsopgave te voltooien. Het Regioplan wordt hier redactioneel op aangepast.

8 Hoogtebeperkingen luchthaven en zweefvliegveld

8.1

- Onzekerheid over hoogtebeperkingen maakt het onmogelijk om een projectplan of business case te maken / snelle duidelijkheid hierover gevraagd WB1, Z13, Z20, Z22
- Hoogtebeperkingen maken projectplan of business case onmogelijk Z7, Z39
- Hoogtebeperking opheffen Z14, Z15
- Duidelijkheid gevraagd over hoe voor een ontheffing in aanmerking te komen, bewijslast ligt bij degene die beperking stelt Z7

- Duidelijkheid over VFR-corridor voordat Regioplan vastgesteld kan worden Z27 punt 41
- Partijen (inclusief het Rijk) moeten positief staan t.o.v. ontheffingen als dat niet leidt tot onaanvaardbare risico's voor het vliegverkeer Z18
- Maak onderzoek naar exacte ruimte voor windmolens bij luchthaven openbaar Z20
- Hoogtebeperking in Outer Horizontal Surface alleen opleggen als die vanwege veiligheidsredenen noodzakelijk is en de betreffende instantie daar uiterlijk in januari 2016 ontheffing voor laten verlenen Z164
- Nieuw geplande windturbines mogen nu en in de toekomst geen beperkingen voor de uitbreiding en ontwikkeling van de luchthaven opleveren, luchthaven mag bij vaststelling routeontwerp (2017) niet geconfronteerd worden met nieuwe beperkingen als gevolg van nieuwe windmolens, indiener wijst op enkele andere besluiten die nog moeten vallen, en verzoekt om zachte restricties tot die tijd te beschouwen als harde restricties. 07

Antwoord: De hoogtebeperkingen die volgen uit het Luchthavenbesluit Lelystad, brengen veel onzekerheid met zich mee over de uitvoerbaarheid van het Regioplan. Dit voorbehoud is in het Regioplan opgenomen. De gezamenlijke overheden hebben hiervoor aandacht gevraagd bij de rijksoverheid. Dit heeft geleid tot onderzoek naar de feitelijke hoogtebeperkingen van de luchthaven. Dit onderzoek en de manier waarop de rijksoverheid dit onderzoek zal inzetten, zijn tot op heden nog niet naar buiten gebracht. Het ministerie van I&M doet ook onderzoek naar de beperkingen voor plaatsing van windmolens in de VFR-zone ('visual flight rules'). De resultaten van dat onderzoek en het overleg daarover moeten doorwerken in de projectplannen binnen de betreffende projectgebieden.

Mocht in de projectuitwerking of tijdens de planologische procedure blijken dat de hoogtebeperkingen tot onevenredige belemmeringen leiden, dan zal op dat moment nieuwe bestuurlijke en politieke afweging en besluitvorming moeten plaatsvinden.

Enkele indieners lijken te veronderstellen dat in het hele plangebied van het Regioplan een hoogtebeperking van 90 meter ashoogte geldt. Dat is niet het geval: de 90 meter is een minimummaat.

8.2

Duidelijkheid gevraagd over verplaatsing zweefvliegveld Z6, Z13, Z20

Antwoord: Het gebruik van het zweefvliegveld in Biddinghuizen wordt beëindigd voordat de uitbreiding van Lelystad Airport operationeel wordt. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat dit in 2018 zover zal zijn. Hier heeft de provincie de gebruikers van het zweefvliegveld eind 2015 schriftelijk over geïnformeerd. Dit besluit geeft de gevraagde duidelijkheid, maar komt voort uit een ander bestuurlijk traject dan het Regioplan. Voor het Regioplan geldt het beëindigen van het gebruik van het zweefvliegveld daarom als autonome ontwikkeling.

8.3

Breng de hoogtebeperkingen op de plankaart van het Regioplan in overeenstemming met die van het Luchthavenbesluit Lelystad Z164

Antwoord: De lijnen zijn in de aanloop naar het Luchthavenbesluit Lelystad licht gewijzigd. Die wijziging is nog niet doorgevoerd op de plankaart bij het ontwerp-Regioplan, maar wordt wel doorgevoerd in het definitieve Regioplan. Overigens blijven de lijnen in het Regioplan indicatief. De tekeningen die als bijlage bij het Luchthavenbesluit Lelystad horen zijn juridisch rechtsgeldig.

8.4

NLR gaat niet over hoogtebeperkingen en ILT die daar wel over gaat zegt dat het 'gewoon het feestje van EZ' is Z39

Antwoord: De minister van Infrastructuur en Milieu gaat feitelijk over de hoogtebeperkingen (zij is het bevoegde gezag inzake de ontheffing van hoogtebeperkingen op grond van het Luchthavenbesluit Lelystad en de wijziging regeling burgerluchthavens van maart 2015).

9 Tijdelijkheid

9.1

Wat is de reden om alleen met tijdelijke omgevingsvergunningen te werken? Z21

Antwoord: Ontwikkelingen in duurzame energie gaan snel, we zien ons nu geconfronteerd met een situatie waarin windmolens van verschillende generaties door elkaar dreigden te staan met een zeer rommelig landschapsbeeld tot gevolg. In de afgelopen decennia zijn vergunningen verstrekt en bestemmingsplannen voor windenergie gemaakt die geen eindigheid hebben omdat de wet tijdelijke vergunningen langer dan 5 jaar niet toestond. Het gevolg hiervan is dat het wegnemen van deze rechten tot schadevergoedingen kan leiden, die drukken op het economisch perspectief voor de nieuwe parken. Herhaling van die situatie willen we in de toekomst voorkomen. De wet maakt het nu wel mogelijk om voor langere periodes tijdelijk te bestemmen of vergunningen te verstrekken.

9.2 en 9.3

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

9.4

Vergunningen met beperkte geldigheidsduur is onacceptabel of maakt meedoen onaantrekkelijk voor eigenaren die nu een oneindige vergunning hebben Z14, Z15, Z21, Z26, Z34, Z164

Antwoord: De meeste in het verleden afgegeven vergunningen hebben formeel een onbeperkte looptijd, maar de windmolens hebben altijd een begrensde technische en economische levensduur (normaliter zo'n 25 jaar). De wet voorzagt tot voor kort echter niet in de mogelijkheid van een tijdelijke vergunning met een looptijd van meer dan vijf jaar. Dat is nu veranderd (zie 9.6).

9.5

25 jaar is te kort, certificering / all-incontracten gaan tegenwoordig uit van 30 jaar, sommige reacties vragen om 40 jaar Z12, Z14, Z15, Z20, Z27 (punt 28), Z164

Antwoord: In het ontwerp-Regioplan staat op blz 27: "Uitgangspunt is dat een omgevingsvergunning voor een windmolen een afgebakende geldigheidsduur heeft, gebaseerd op een exploitatieperiode van maximaal 25 jaar. Na afloop van die termijn ontstaat vanzelf een keuzemoment voor eigenaar én overheid tussen laten staan, moderniseren of weghalen van de windmolen." Het gaat dus om de periode vanaf ingebruikname, niet vanaf afgifte van de vergunning, en een langere exploitatie is niet uitgesloten. Deze termijn van 25 jaar exploitatie vinden wij ook een redelijke termijn gelet op de gangbare technische en economische levensduur, de looptijd van subsidie van 15 jaar en de daaraan gekoppelde financiering en onderhoudscontracten van windturbines.

9.6

Mag een omgevingsvergunning wel tijdelijk zijn? Z21

Antwoord: Ja, op grond van artikel 2.23 eerste lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

9.7

Wat is het verschil met het oude beleid, verbod op vervanging? Z8

Antwoord: Een 'verbod op vervanging' is geen juiste voorstelling van zaken. Eigenaren van te saneren windmolens krijgen gelegenheid hun windmolen te vervangen door een nieuwe windmolen of een aandeel daarin, in een plaatsingszone die op een andere locatie in het projectgebied kan liggen. Met de noodverordening Wind maakten we 1 op 1-vervanging van bestaande windmolens onmogelijk. Die lijn wordt gehandhaafd in het Regioplan. Nieuw is wel dat in het Regioplan wordt geconcretiseerd in welk project de vervanging gezocht kan worden.

9.8

Hoe zien we de relatie tot de enorme investering? Z21

Antwoord: Bij de financiële analyse is een afschrijvingstermijn van 20 jaar na ingebruikname gehanteerd. Dat is een voorzichtige aanname, de feitelijke levensduur van een windmolen is meestal langer. Maar ook met 20 jaar bleek dat voldoende economisch perspectief per projectgebied aannemelijk is.

9.9

Wanneer worden de windturbines onbruikbaar en leveren zij geen bijdrage meer aan elektriciteitsproductie? Z144

Antwoord: Windturbines kunnen theoretisch tot lang na 25 jaar energie produceren. Het is echter de vraag of op dat moment de opbrengst van de opgewekte energie nog opweegt tegen de kosten van de opwekking. Omdat we alleen tijdelijke omgevingsvergunningen afgeven, ontstaat uiterlijk 25 jaar na ingebruikname een moment waarop de bruikbaarheid en rentabiliteit van de windturbines wordt getoetst maar ook wordt gekeken of deze windturbines, met de kennis en het inzicht van dat moment, uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening verwijderd zouden moeten worden of nog een periode langer kunnen draaien. Hierbij zal de voortschrijdende technologische ontwikkeling op het gebied van opwekken van alle vormen van duurzame energie naar verwachting ook een belangrijke rol spelen.

10 Energieneutraliteit Lelystad

10.1

Lelystad kijkt te veel naar de eigen energieneutraliteit, een indiener vraagt om meer regie op gemeenten 08, Z39

Antwoord: De gemeenten Dronten en Zeewolde zijn al energieneutraal. De provincie Flevoland wil energieneutraal zijn in 2020 (exclusief verkeer) en de gemeente Lelystad in 2025 (exclusief verkeer). Partijen beschouwen dit als een gezamenlijke opgave en het Regioplan vormt hierin een belangrijke schakel. Waar het op sommige plekken, ondanks alle inspanningen, niet lukt om de ambitie te verwezenlijken kan dit tijdelijk in andere gebieden worden opgevangen, in afwachting van een definitieve oplossing. Zo wordt Flevoland in 2020 als geheel energieneutraal (exclusief verkeer). We voegen dit antwoord toe aan hoofdstuk 2 van het Regioplan, onder 'Relatie met gemeentelijk beleid'.

11 Landschap

11.1

Plaatsingszones in open middengebied zijn slecht voor landschappelijke kwaliteit en beleving, logica voor waarnemer niet meer te duiden, tast landschapshistorische betekenis van dit gebied aan 01

Antwoord: Flevoland heeft een forse opgave voor windenergie. De keuze voor de plaatsingszones is het resultaat van een afweging op basis van economisch perspectief, omgevingskwaliteit (landschap, milieu,

ecologie, etc) en het draagvlak in het gebied. Ook fysieke beperkingen, zoals de harde beperkingen rond Luchthaven Lelystad, zijn van invloed geweest op het aanwijzen van de plaatsingszones. Kwetsbare gebieden worden ontzien. De provincie Flevoland maakt onderscheid tussen kern- en basiskwaliteiten van het landschap. De open gebieden maken deel uit van de basiskwaliteiten. Dit houdt in dat de provincie en gemeenten in overleg met elkaar bepalen welke ontwikkelingen zijn toegestaan in de open gebieden. De plaatsingszones in de open gebieden zijn in onderling overleg bepaald. Ten aanzien van opstellingen wordt gestreefd naar lijnopstellingen, waardoor in totaliteit een opschoning van het landschap plaatsheeft en er een ordelijker beeld ontstaat.

11.2

Indiener vraagt om visie (of visualisering) van windturbines langs de A27 en hun impact op het oude land O3

Antwoord: Voor toekomstige windmolenopstellingen wordt uitgegaan van zo lang mogelijke lijnen in het landschap, zodat een rustiger en herkenbaarder landschapsbeeld ontstaat. De geboden plaatsingsruimte langs de A27 is in lijn met de bestaande lijnopstelling langs de A27. Windmolens blijven vanaf het oude land zichtbaar, vanwege de opschalingsvereiste ook op een grotere afstand, maar het beeld wordt rustiger doordat er minder molens staan en ze in herkenbare lijnopstellingen staan. Om ook 's nachts een rustig beeld te creëren, werken we aan een oplossing voor de verlichting (zie de antwoorden onder 15).

11.3

Indiener onderschrijft en benadrukt de stelling dat aanvullende investeringen in het landschap nodig zullen zijn om tot een mooier landschap te komen O4

Antwoord: Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen. Het gaat in eerste instantie om een mogelijk bestedingsdoel van de gebiedsgebonden bijdrage.

11.4

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

11.5

Windmolens, zeker de hoge, tasten het landschap aan Z42

Antwoord: Dat hangt af van de opstellingen. Door een duidelijkere ruimtelijke ordening en zorgvuldigere landschappelijke inpassing werken we juist aan een mooier, herkenbaarder landschapsbeeld dan met de huidige lagere, maar verstrooide windmolens.

11.6

Er wordt nergens getoetst of een 'mooier landschap' daadwerkelijk wordt bereikt Z44+

Antwoord: In dit stadium is dat ook moeilijk te toetsen. Het Regioplan biedt wel de voorwaarden. In de projecten wordt hier verder aan gewerkt. Om te komen tot goede landschappelijke inpassingen worden ruimtelijke uitgangspunten gehanteerd die verder worden uitgewerkt in de projecten en in een beeldkwaliteitsplan voor het gebied. In dit stadium en bij dit abstractieniveau ordenen we het landschap op het hoogste schaalniveau en leggen we de basis voor een mooier landschap op de lagere abstractieniveaus. Bij de projectuitwerking zullen we deze landschappelijke kwaliteit trachten maximaal te 'oogsten'.

12 Ecologie

12.1

- Wat is leidend: Programma Nieuwe Natuur Flevoland of Regioplan Windenergie, want dat gaat niet vanzelf goed samen O1
- Zorgvuldige inpassing in Kop van Horsterwold van belang, want wordt ontwikkeld in het kader van Programma Nieuwe Natuur Flevoland O2
- Zorgvuldige ecologische studie bij plaatsingszone zuidelijk van Oostvaardersplassen, mede vanwege locaties Programma Nieuwe Natuur Flevoland O2

Antwoord: De provincie en de gemeenten zijn zich ervan bewust dat doelstellingen voor projecten onder het Programma Nieuwe Natuur en ontwikkeling van windmolens in eenzelfde gebied mogelijk niet goed verenigbaar zijn. Dat betreft niet alleen de ecologische, maar ook de recreatieve potentie van de natuurprojecten. Het programma voor nieuwe natuur loopt in de tijd voor op het Regioplan Windenergie, dus nieuwe natuurprojecten zijn vaak eerder in ontwikkeling en uitvoering dan nieuwe windprojecten. In die situatie moeten initiatiefnemers voor windprojecten rekening houden met reeds gerealiseerde natuurbelangen. Dat betekent echter niet dat de provincie op voorhand een van beide programma's als geheel van een hogere of lagere orde of belang acht. Beide duurzaamheidsopgaven kunnen waar mogelijk gezamenlijk, of anders geschieden worden uitgewerkt. Zo wordt nu overlegd tussen de initiatiefnemer van Zuid en Staatsbosbeheer rond de Kop van het Horsterwold. Ditzelfde zal moeten gebeuren voor de zone zuidelijk van de Oostvaardersplassen, waar bij de projectuitwerking rekening zal moeten worden gehouden met de natuurwaarden. Daar moet bovendien specifiek rekening worden gehouden met de ecologische draagkracht van het gebied voor de instandhoudingsdoelstellingen die gelden in de Oostvaardersplassen, vanwege de status van Natura 2000-gebied (externe werking). Het project-MER zal daar een belangrijke rol in spelen.

12.2

Externe werking op Natura 2000-gebieden, mortaliteit/verstoring vogels bij bouw of gebruik, zijn in het MER niet beoordeeld O1, O11

Antwoord: Het plan-MER voorziet in deze aspecten met verwijzing naar de studie van Prinsen e.a. uit 2013. Het biedt aan de hand hiervan een vroegtijdig inzicht in de locaties waar de natuurbeschermingswetgeving potentieel belemmeringen opwerpt voor de plaatsing van windmolens. Het plan-MER bij het Regioplan laat precies zien waar initiatiefnemers het risico kunnen lopen dat plaatsing van windmolens niet toelaatbaar zal blijken. Het plan-MER beschrijft in woord en beeld dat voor diverse onderzochte lijnen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 niet uit te sluiten zijn, en dat plaatsing daardoor wellicht niet vergunbaar zal blijken onder de Natuurbeschermingswet 1998. De commissie voor de m.e.r. heeft gewezen op het ontbreken van een directe vertaling van de studie van Prinsen e.a. uit 2013. In dit gebrek is voorzien door alsnog op een quickscan-achtige wijze een korte beschrijving te geven van de verschillende projectgebieden.

12.3

Cumulatie-effect o.m. met andere windparken is niet beoordeeld O11

Antwoord: Er is een passende beoordeling opgesteld die overeenkomt met het abstractieniveau van het Regioplan. De effecten op het landschap (beleving en inpassing) zijn vergeleken en beoordeeld ten opzichte van een referentiesituatie, waar autonome ontwikkelingen (zoals het windpark NOP) deel van uitmaken.

12.4

Heroverweeg plaatsingszone ten zuiden van de Grote Trap i.v.m. nabijheid natuurgebied O1

Antwoord: Pas bij de definitieve uitwerking van projecten (in de project-MER's) wordt duidelijk hoeveel nadeel beschermde natuurwaarden exact kunnen ondervinden en of dat wettelijke grenzen overschrijdt. Echter, zoals is beschreven in het plan-MER, de aanvulling daarop en de achterliggende rapporten, dat risico bestaat slechts voor een beperkt aantal aangewezen plaatsingszones, waarbij de negatieve effecten vervolgens nog mitigeerbaar kunnen blijken te zijn. Als uit het plan-MER strijdigheid met de natuurwetgeving naar voren kwam of een groot risico daarop, is de betreffende plaatsingszone niet in het Regioplan opgenomen. Voor dit moment ziet in de provincie in de verrichte studies naar mogelijke effecten op natuurwaarden geen aanleiding om bepaalde plaatsingszones uit het Regioplan in te trekken.

13 Milieu / leefbaarheid

13.1

- Is voldoende rekening gehouden met laagfrequente geluidsgolven die schadelijk zijn voor de volksgezondheid? Z176
- In hoeverre zijn laagfrequent geluid en de gevolgen daarvan onderzocht voor de nieuwe typen molens? Z155

Antwoord: De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft in 2013 een onderzoek gepubliceerd naar laagfrequent geluid. Uit dit onderzoek blijkt dat er geen reden is om aan te nemen dat hinder van laagfrequent geluid verschilt van geluidshinder waarvoor in de milieuwetgeving normen zijn opgesteld. Aangezien in het Regioplan geen keuzes worden gemaakt voor specifieke locaties binnen de plaatsingszones en voor types windmolens, is voor het beoordelen van de geluidseffecten gebruik gemaakt van een analyse op basis van GIS. De gehanteerde methodiek kan worden beschouwd als een beoordeling van de worst-case en geeft meer een beeld van de kans op het optreden van hinder dan een beeld van de feitelijk optredende hinder. In de uitwerking van het Regioplan in concrete projecten zal dit beeld nader onderzocht en in beeld gebracht worden.

13.2

Welk geluid / slagschaduw/ lichteffecten e.d. brengen de windmolens uiteindelijk voort als ze daadwerkelijk werken, en welke impact gaan die hebben op de direct omwonenden? Z155

Antwoord: In het Regioplan worden geen concrete locaties voor windmolens aangewezen, noch is bekend of wordt voorgeschreven welk type windmolen zal worden geplaatst. De precieze impact van nieuwe windmolens op direct omwonenden zal onderzocht en in beeld gebracht worden in de uitwerking van het Regioplan in concrete projecten.

13.3

Cumulatie van het equivalente geluidniveau van alle mogelijke bronnen rondom de Zomerkade en het Gooimeer in beeld brengen (naast de windmolens o.m. vliegverkeer en A27, scheepvaartverkeer). Graag ook de piekniveaus gedurende de zomermaanden in beeld brengen. Dan vindt namelijk het grootste deel van het vliegverkeer van en naar Lelystad Airport plaats. Z199

Antwoord: De dichtstbijzijnde plaatsingszone ligt op ruim 2 kilometer vanaf het Gooimeer en op 5 kilometer van de Zomerkade. Het is daarom niet aannemelijk dat de nieuwe windmolens bijdragen aan de geluidsbelasting hierop. De feitelijke geluidsbelasting van de nieuwe windmolens zal onderzocht worden in de uitwerking van het Regioplan in concrete projecten.

13.4

Bewoning van dit gebied wordt door de overlast (in welke vorm dan ook) van de molens zeer lastig Z176

Antwoord: In het Regioplan worden geen concrete locaties voor windmolens aangewezen, noch is bekend of wordt voorgeschreven welk type windmolen zal worden geplaatst. De precieze impact van nieuwe windmolens op direct omwonenden zal onderzocht worden in de uitwerking van het Regioplan in concrete projecten. In het algemeen kunnen bewoning en windenergie goed samengaan, binnen de wettelijke normen voor onder meer veiligheid, geluid en slagschaduw.

13.5

Windmolens betekenen “schade van aan- en uitzicht, lawaai, gevaar voor mens en eigendom (gevaar van afbrekende wieken, verstoring van alfaritme en oorzaak van epileptische aanvallen, verstoring van rust, woonplezier en woongenot) en gevaar voor dieren (oorzaak van de dood van vogels)” Z144

Antwoord: Het is de doelstelling van het Regioplan om met minder molens meer energie op te wekken. Door de inzet van duidelijke lijnen van dezelfde molens wordt een meer ruimtelijk geordend beeld gecreëerd. Nieuwe windmolens worden alleen toegestaan en geplaatst als voldaan wordt aan de wettelijke normen ten aanzien van geluid, gezondheid, veiligheid en natuur.

13.6

- Plaatsing van (hoge) windmolens in het zuidelijk deel van Flevoland is horizonvervuiling in het Gooi, strookt niet met een duurzame toekomst voor het Gooise erfgoed Z157
- Bezwaar tegen molens vlak langs het Gooimeer omdat het landschap dan een industriële uitstraling krijgt Z199

Antwoord: De plaatsingszones voor nieuwe windmolens liggen op aanzienlijke afstand van het Gooimeer. Met de situering van windmolens in de Flevopolder en niet aan de zuidwestelijke rand ervan, wordt in voldoende mate geborgd dat een duurzame toekomst van het Gooise erfgoed niet in het geding komt.

13.7

Breng een variant in beeld zonder langere baan voor vliegveld Lelystad, want dat levert een flinke reductie in CO2-emissie op Z199

Antwoord: De uitbreiding van de luchthaven Lelystad maakt geen onderdeel uit van het Regioplan en is inmiddels een gegeven, mede omdat dit inmiddels in het recente Luchthavenbesluit Lelystad is vastgelegd en de uitvoering daarvan ter hand is genomen.

14 Beeldkwaliteitseisen

14.1

Hoe verhoudt het uitgangspunt van 120 meter (blz 15) zich tot dat van 90 meter (blz 17) / minimum ashoogte van 90 meter is onnodig beperkend Z7, Z8, Z14, Z15

Antwoord: Een ashoogte van 90 meter is een minimum omwille van de beeldkwaliteit, 120 meter is de verwachting en gehanteerd bij het bepalen van de plaatsingszones. Een maximum is er niet, behalve waar bijzondere hoogtebeperkingen gelden, zoals bij de luchthaven.

14.2

- Benoem de uitgangspunten voor het technisch ontwerp ruimer, zodat ze niet leiden tot extra beperkingen binnen de aangegeven plaatsingszones Z6
- Minimum van zeven windmolens in een rij is onuitvoerbaar / te beperkend Z18, Z20, Z21, Z22, Z24, Z32, Z34, Z164

- Het benaderen van de gulden snede in de verhouding ashoogte : rotordiameter is onuitvoerbaar / te beperkend / niet logisch en de MER heeft er niet overal mee gerekend Z13, Z14, Z15, Z18, Z20, Z21, Z22, Z24, Z27 punt 41, Z32, Z34, Z164
- We moeten ons niet vastleggen op bijvoorbeeld een bepaalde ashoogte Z153
- Regelmatige onderlinge afstanden en niet-verspringende lijn zijn om praktische redenen onuitvoerbaar / te beperkend (i.v.m. lokale belemmeringen zoals leidingen, het risico dat één grondeigenaar niet meewerkt en aansluiting bij kavelstructuur) Z13, Z14, Z15, Z18, Z20, Z21, Z24, Z34, Z164
- Identieke molens per rij is onuitvoerbaar / te beperkend, zeker bij lange rijen die niet in één keer ontwikkeld worden en bij rijen waarvoor deels beperkingen gelden (bv bij de luchthaven) Z14, Z15, Z18, Z20, Z24, Z164
- Biedt ruimte voor maatwerk per plaatsingszone, zodat één beperking niet in de hele zone doorwerkt Z13

Antwoord: Een aantal uitgangspunten is voor de windmolens van de volgende generatie te beperkend. Om die reden vervallen de uitgangspunten over de gulden snede en de draairichting en -snelheid. Wij zijn ons ervan bewust dat andere uitgangspunten lokaal tot onevenredige beperkingen kunnen leiden. Om die reden stellen we in het ontwerp-Regioplan dat 'gemeenten op projectniveau afwijkende ruimtelijke voorwaarden kunnen stellen'. Dat kunnen verruiming van de uitgangspunten zijn. Wij willen dat in de definitieve tekst van het Regioplan duidelijker verwoorden. Als we de uitgangspunten echter generiek zouden verruimen om te voorzien in omstandigheden die slechts voor één of enkele plaatsingszones gelden, zouden elders in het werkingsgebied van het Regioplan ongewenste situaties kunnen ontstaan.

Het staat gemeenten vrij om windprojecten al dan niet onder te brengen bij het reguliere welstandstoezicht, maar we vinden het wel belangrijk dat altijd een bewuste afweging wordt gemaakt over verruiming, handhaving of aanscherping van deze uitgangspunten. De provincie en de drie gemeenten (Dronten, Lelystad, Zeewolde) hebben daarom afgesproken om een beeldkwaliteitsplan bij windenergieprojecten (of beeldregieplan) verplicht te stellen. We nemen deze afspraak op in het Regioplan.

14.3

Woord 'uitgangspunten' vervangen door 'richtlijnen', nu kunnen ze begrepen worden als minimumeisen Z164

Antwoord: 'Uitgangspunten' zijn een grondslag voor verder handelen, 'richtlijnen' zijn aanwijzingen voor een te volgen gedrag of handelwijze (beide volgens Van Dale). Het door de indiener beschreven mogelijke misverstand zou hier niet mee worden verholpen. Daarom handhaven we de term 'uitgangspunten', maar verduidelijken we redactioneel dat lokale omstandigheden ook tot verruiming van de uitgangspunten kunnen leiden.

15 Verlichting

15.1

- Indiener vraagt om nadelige effecten te minimaliseren en te lobbyen bij Rijk en EU om oplossingen met minder landschappelijke impact O1
- Terughoudend mee omgaan O2
- Snelle oplossing nodig, Regioplan moet voorwaarden stellen WB2
- Het lijkt wel een landingsbaan Z42
- Impact verlichting is op lange afstand zwaar onderschat en op korte afstand in het geheel niet beoordeeld Z44+, Z151

- Obstakelverlichting toevoegen aan ruimtelijke uitgangspunten. Zal enorme impact hebben in een ruime omgeving, tot in Amsterdam toe. Z44+
- Als er toch rode lichten nodig zijn, laat die dan niet knipperen maar permanent branden Z176

Antwoord: De negatieve invloed van obstakelverlichting is meegewogen in het plan-MER. Effecten op de beleving vanuit de leefomgeving en op de ruimere omgeving (waaronder het oude land) zijn voor de nachtperiode afzonderlijk in beeld gebracht, op basis van het geldende beleid (een standaardadvies voor iedere windmolen met een tiphoogte van meer dan 150 meter). Hoewel we de effecten van verlichting aanvaardbaar achten, zoeken we actief naar mogelijkheden om ze te beperken en pleiten daarvoor bij het Rijk, dat de regels voor windmolenverlichting ten behoeve van de vliegveiligheid bepaalt. Daarmee kunnen we het maatschappelijk draagvlak voor windenergie vergroten.

De gemeente Zeewolde en provincie Flevoland zijn naar aanleiding van windpark Prinses Alexia samen met Nuon en het Rijk een pilot gestart naar de windmolenverlichting. Deze pilot richtte zich op het verminderen van de hinder voor omwonenden en het behouden van de vliegveiligheid. Naar aanleiding van deze pilot bleek dat vaak maatwerkoplossingen mogelijk zijn. Het Rijk is gevraagd de voorschriften voor windmolenverlichting hierop aan te passen. Het is niet duidelijk wanneer deze aanpassing kan worden doorgevoerd.

15.2

Inmiddels is maatwerk mogelijk wat betreft verlichting Z29

Antwoord: zie het antwoord bij 15.1

15.3

- Lichthinder 's nachts en overdag in beeld brengen en psychosomatische effecten door onafhankelijke deskundigen laten beschrijven (indiener stelt dat piloten ook gek worden van alle lichtjes) Z199
- Alternatieven voor mitigatie in beeld brengen (bv een kap of kleinere molens) Z199
- Risico's van het achterwege laten van verlichting beschrijven Z199

Antwoord: Hoewel de psychosomatische effecten niet exact bekend zijn, is wel duidelijk dat de verlichting een bron van overlast is. Vandaar dat we zoeken naar mogelijkheden voor maatwerk en daar bij het Rijk voor pleiten (zie ook 15.1). Het achterwege laten van verlichting zou gegeven de landelijke regelgeving en de vliegveiligheid neerkomen op molens die lager zijn dan 150 meter tiphoogte. Onder antwoord 6.11 leggen we uit waarom we die voorwaarde niet in het Regioplan hebben opgenomen.

16 Sanering / kosten en uitvoering

16.1

Bezwaar tegen koppelen nieuwbouw aan sanering, dat is geen goede ruimtelijke ordening / dat belemmert voortvarende uitvoering van het beleid Z8, Z18

Antwoord: De koppeling geeft juist de garantie voor een hogere omgevingskwaliteit en daarmee voor een goede ruimtelijke ordening, in tegenstelling tot opschalen en/of bijplaatsen van windturbines zonder een saneringsverplichting. Zonder zo'n koppeling is er geen noodzaak of stimulans om bestaande windmolens daadwerkelijk te saneren, dus de koppeling bevordert een voortvarende uitvoering van het integrale beleid van 'opschalen en saneren'.

16.2

Maak duidelijk onderscheid tussen de sanering in relatie tot opschaling en sanering als gevolg van veranderd overheidsbeleid Z6

Antwoord: Op dit moment is er geen aanleiding te veronderstellen dat 'veranderd overheidsbeleid' tot een saneringsopgave leidt die los staat van het 'opschalen en saneren' volgens dit Regioplan.

16.3

- Geef een heldere en nadere definitie van saneringskosten, o.m. om te voorkomen dat deze ten koste gaan van participatiemogelijkheden WB1, WB2
- Mag worden aangenomen dat onder 'sanering' inderdaad valt de gehele fundering, alle kabels en leidingen en zonodig de betonpaden? Z8

Antwoord: Volgens het ontwerp-Regioplan vallen onder saneringskosten: 'het feitelijk weghalen en afvoeren van de windmolen inclusief de bijbehorende funderingen, installaties en infrastructuur, voor zover die niet nodig zijn voor nog functionerende of nieuwe windmolens.' In de praktijk kunnen voorzieningen als paden, kabels en funderingen ook voordelen of toepassingen hebben die losstaan van de windturbine zelf. Landschappelijk heeft dit type voorzieningen nauwelijks invloed. We passen de definitie van sanering daarom aan: onder 'sanering' valt alleen het weghalen van de windmolen zelf, tot op minimaal 1 meter onder maaiveld.

16.4

Toets en heroverweeg de nu beschreven sanering op financieel-economische impact op het projectgebied en daarmee verbonden impact op participatiemogelijkheden, i.r.t. rustiger beeld van nieuwe generatie windmolens Z6

Antwoord: De financiële analyse is indicatief en een momentopname, maar gebaseerd op huidige realistische uitgangspunten, waaronder de thans geldende SDE+-normen. Er blijkt uit dat het economisch perspectief in enkele projectgebieden onder de huidige omstandigheden kritisch is. Dit perspectief zal op termijn wijzigen, al was het alleen omdat de economische waarde van bestaande molens met de jaren terugloopt. Als aangetoond wordt dat er om welke reden dan ook onvoldoende economisch perspectief is op het niveau van het projectgebied en dit ook niet tijdig lijkt te ontstaan, zal in overleg tussen overheid en initiatiefnemer een oplossing moeten worden gezocht die zo goed mogelijk recht doet aan de doelstellingen van het Regioplan.

16.5

Saneringslast over alle projecten verdelen, bijvoorbeeld met een saneringsfonds Z6, Z7, Z20

Antwoord: Door te kiezen voor een ontwikkelingsstrategie waarbij de initiatiefnemer moet zorgen voor de sanering in het projectgebied, wordt deze rechtstreeks geborgd en gekoppeld aan de nieuwbouw van windmolens. Een saneringsfonds voor heel Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, te organiseren en beheren door de overheid die dan ook de hoogte van een saneringsvergoeding moet bepalen waar windmoleneigenaren zich aan willen conformeren, is een zodanig complex en tijdrovend proces dat dat het behalen van de taakstelling en de doelstellingen concreet zou belemmeren.

16.6

Overheid moet bijdragen aan saneringskosten Z6, Z7, Z13, Z20, Z22

Antwoord: Het is niet de bedoeling dat gemeenten of andere overheidspartijen financieel bijdragen aan de sanering, ook niet via de gebiedsgebonden bijdrage of via leges. De direct betrokken overheidspartijen nemen niet als ondernemer risicodragend deel in de windenergieprojecten en maken geen aanspraak op bijbehorend rendement, dus participeren ook niet in de investeringskosten.

16.7

- Werk met een saneringsequivalent, bv van 2,5, en werk dat duidelijk uit Z7
- Hoe verhouden saneringsopgaves per projectgebied zich tot elkaar, is het per projectgebied halvering? Z21
- Is er een opschalingsfactor of 'paal-om-paal' Z21
- Per project gelden verschillende saneringseisen (geen saneringsequivalent), is willekeur, zeker als onduidelijk blijft hoe economisch perspectief wordt beoordeeld; 'meer energie met minder molens' wordt niet uitgewerkt Z27 punt 12

Antwoord: De saneringskosten per MW kunnen sterk uiteenlopen. Dat houdt verband met onder meer verschillen in leeftijd en rentabiliteit van de te saneren windmolens en de vraag of er installaties en infrastructuur aanwezig zijn die hun functie verliezen en daarom meegesaneerd moeten worden. Daarom is niet voor een vaste saneringsequivalent gekozen, maar voor een systematiek waarin de keuzes voor de sanering binnen de voorwaarden van de partiële herziening en het Regioplan als uitwerking daarvan, integraal deel uitmaken van de businesscase.

16.8

Saneren dichtbij nieuwe molens heeft de voorkeur boven verder weg. Wat is 'dichtbij' en wat is 'verder weg'? Z8

Antwoord: 'Dichtbij' en 'verder weg' zijn relatieve begrippen. Wanneer de keuze ontstaat aan welke bestaande, te saneren windmolens een nieuw te bouwen opstelling wordt gekoppeld, zien de provincie en de gemeenten het liefst dat gekozen wordt voor de bestaande windmolens die het dichtste bij de nieuwe opstelling staan. Dit is een voorkeur, geen voorwaarde.

16.9

- Een bestaande windmolen 'komt in aanmerking voor sanering': betekent dit dat niet alle windmolens hoeven te worden gesaneerd? Z8
- Indieners worden benadeeld door sanering van hun twee molens voor het einde van de exploitatieduur (30 jaar) Z17
- Indiener kondigt aan zijn molen te laten staan als er onvoldoende perspectief geboden wordt, maakt bezwaar tegen inzet van publiekrechtelijke middelen als hij geen overeenstemming met de windvereniging kan bereiken Z68
- Indieners hebben molens in eigendom die in 2012 of 2013 zijn gebouwd en dus nog lang niet aan sanering toe zijn, sommigen beroepen zich op afspraken die gemaakt zijn in Zuid Z31, Z41, Z78

Antwoord: Alle molens die gebouwd zijn op basis van de oude voorwaarden, moeten worden gesaneerd. Dat hoeft niet per definitie op korte termijn. We vragen van de initiatiefnemer een projectplan waarin hij nieuwbouw en sanering ook in de tijd met elkaar in verband brengt: voor een lijnopstelling die pas over een relatief groot aantal jaren gebouwd wordt, hoeft ook pas over een relatief groot aantal jaren gesaneerd te worden. Maatwerk is in geval van specifieke omstandigheden mogelijk. De bepaling die de ontwikkelvereniging Zeewolde in haar statuten heeft opgenomen dat molens gerealiseerd na 2010 uitgesloten zijn van deelname, is geen onderdeel van het beleid van het Regioplan of partiële herziening Omgevingsplan. Het betreft een privaatrechtelijke zaak waar de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde niet aan deelnemen.

16.10

Indiener heeft molen in eigendom die in 2013 is opgeleverd en verzoekt om deze net als de parken Prinses Alexia en Sternweg buiten het plangebied te plaatsen, of op een andere wijze buiten de saneringsbepalingen te laten vallen Z41

Antwoord: In verband met de saneringsopgave is er voor deze molen aan de Futenweg 20 wel degelijk een relatie met projectgebied Zuid. De bouwvergunning voor de molen aan de Futenweg is aangevraagd in 2003 en afgegeven in 2010. En dus op basis van het 'oude' beleid. Derhalve valt de molen onder de saneringsopgave. De windparken Alexia en Sternweg zijn uitgesloten omdat zij voldoen aan de nieuwe uitgangspunten. Wij sluiten maatwerkafspraken in specifieke gevallen of omstandigheden niet uit als daar in de uitwerking van het beleid in concrete projecten behoefte aan ontstaat.

16.11

Indiener gaat ervan uit dat al vergunde maar nog niet gerealiseerde molens gewoon gerealiseerd kunnen worden Z14, Z15

Antwoord: De gemeente heeft de bevoegdheid om na een half jaar een niet-gebruikte vergunning in te trekken. Wij adviseren om geen windmolens meer te bouwen die op basis van de oude voorwaarden zijn vergund. Deze kunnen ook in aanmerking komen voor sanering. Er zijn het afgelopen half jaar geen vergunningen afgegeven voor nieuwe windmolens die buiten een project van opschalen en saneren vallen.

16.12

Welke incentive biedt de provincie om molens af te breken? Z20

Antwoord: De incentive moet komen van de initiatiefnemer: de initiatiefnemer moet de voorwaarden scheppen waaronder meedoen aantrekkelijker is dan het voortzetten van de exploitatie van een te saneren windmolen tot het einde van de technische of economische levensduur. De overheden dienen met hun beleid en regelgeving op hun beurt voldoende perspectief (dus incentives) te bieden aan potentiële initiatiefnemers.

16.13

Stimuleer deelname van bestaande projecten / individuen door deelname aantrekkelijker te maken dan niet meedoen Z6

Antwoord: De initiatiefnemer voor een projectgebied is verantwoordelijk voor de uitvoering van het integrale project (dus inclusief de sanering). Uiteindelijk is het daarom aan deze initiatiefnemer om de condities te scheppen waaronder deelname aantrekkelijker is dan het voortzetten van de exploitatie van een te saneren windmolen tot het einde van de technische of economische levensduur. De kaders van het Regioplan bieden voldoende speelruimte voor initiatiefnemers om tot een, ten opzichte van niet meedoen, aantrekkelijke propositie te komen.

16.14

Wat wordt bedoeld met een 'redelijk aanbod' en wie bepaalt dat? Z14, Z15, Z20

Antwoord: Een 'redelijk aanbod' is in zijn algemeenheid een aanbod waarmee de exploitant van een bestaande windmolen er niet op achteruit gaat. Meestal betekent dat een aanbod dat (economisch) aantrekkelijker is dan het voortzetten van de exploitatie tot het einde van de technische of economische levensduur. Persoonlijke motieven of omstandigheden kunnen in redelijkheid tot andere voorkeuren leiden. Het bevoegd gezag zal dat beoordelen zodra een initiatiefnemer verzoekt om publiekrechtelijke middelen in te zetten.

17 Sanering / publiekrechtelijke basis

17.1

- Welke publiekrechtelijke middelen zet de overheid in als eigenaar niet wil meewerken? Mag de overheid dat wel? Exploitanten hebben oneindige vergunning Z14, Z15, Z20, Z26

- Crisis- en herstelwet kan niet van toepassing zijn bij 'volledige saneringsdoelstelling van de bestaande economisch goed functionerende en vergunde windturbines' Z17
- Indiener vertaalt 'publiekrechtelijke middelen' als de eigenaar niet wil meewerken aan de sanering in 'onteigening'. Is dat goede ruimtelijke ordening? Wat gaat overheid doen met al die perceeltjes grond? Z8
- Optie van onteigening leidt ertoe dat zowel wel als niet meewerken leidt tot voortijdig einde van bijdrage aan schone energie, dat is wrang. Z7

Antwoord: Ons doel is om het opschalen en saneren te realiseren door het voor de huidige moleneigenaren aantrekkelijker te maken om mee te doen dan om niet mee te doen. Onder meer op dat punt beoordelen wij het projectplan van de initiatiefnemer van het betreffende projectgebied. Zo krijgt de markt een perspectief om economisch verantwoord naar de gewenste situatie over te gaan.

Publiekrechtelijke middelen om sanering af te dwingen, kunnen alleen in het uiterste geval aan de orde komen. Op dit moment is niet met zekerheid te zeggen welke mogelijkheden gemeente, provincie en/of Rijk hebben om sanering af te dwingen op het moment dat dit noodzakelijk kan zijn. Dat is mede afhankelijk van de Omgevingswet, die in 2018 in werking zal treden en waarbij onder meer de Wet ruimtelijke ordening en de Crisis- en herstelwet vervallen, en de eerste jurisprudentie daarmee. Een eigenaar van een bestaande windmolen die niet wil deelnemen aan een project van opschalen en saneren, moet er minimaal rekening mee houden dat hij zijn windmolen na afloop van de technische of economische levensduur niet meer kan vervangen. Aansluiting bij een ander bestaand of toekomstig projectgebied is uitgesloten, omdat dan de geografische samenhang tussen nieuwbouw en sanering ontbreekt, terwijl juist die samenhang in het Regioplangebied essentieel is om tot verbetering van de landschappelijke kwaliteit te komen. De tekst van het Regioplan wordt op dit punt aangepast.

17.2

Dwingend karakter gaat ten koste van draagvlak (lijkt bij Z14 en Z15 over sanering te gaan, red) Z14, Z15, Z34

Antwoord: Het uitgangspunt is dat meedoen aan de nieuwe ontwikkeling aantrekkelijker is dan het voortzetten van de exploitatie van de oude windmolen. Het is aan de initiatiefnemer om dat in het projectplan waar te maken. De eigenaar van de te saneren molen moet voldoende gelegenheid krijgen om te participeren in de nieuwbouw tegen voorwaarden die aantrekkelijker zijn dan het voortzetten van de bestaande exploitatie. Publiekrechtelijke achtervang (zie 17.1) is noodzakelijk om de doelstelling van een hogere omgevingskwaliteit voldoende te borgen, maar alleen in het uiterste geval.

17.3

Is de conclusie terecht dat overheid niet zal onteigenen t.b.v. nieuwbouw? Z8

Antwoord: Voor onteigening ten behoeve van de bouw van windmolens gelden de landelijke regels. We zullen onteigening alleen in het uiterste geval overwegen.

18 Sanering / dubbeldraaitermijn

18.1

- de dubbeldraaiperiode beperken / zo kort mogelijk houden en langer dan 1 jaar alleen bij absolute noodzaak O1, O2
- ga uiterst terughoudend om met mogelijkheid voor dubbeldraaien, dat is nu te vrijblijvend geformuleerd WB1, WB2
- De dubbeldraaitermijn van een half jaar is erg ruim, de mogelijkheid om onder omstandigheden uit te breiden naar vijf jaar is absurd Z5

Antwoord: We onderschrijven de wens om terughoudend om te gaan met dubbeldraaien. Dat is de reden waarom we een voldoende economisch perspectief als enige argument beschouwen dat dubbeldraaien kan legitimeren. Dat is weliswaar niet bevorderlijk voor de omgevingskwaliteit, maar slechts een tijdelijk verschijnsel. Een termijn van een half jaar is onderdeel van het bestaande beleid. Uitbreiding naar maximaal vijf jaar speelt vooral bij windmolens die hun technische of economische levensduur nog niet bereikt hebben op het moment dat de nieuwe windmolens in gebruik worden genomen. Vijf jaar is nadrukkelijk een maximum en geen norm. Als uitbreiding naar bijvoorbeeld één of drie jaar volstaat om een voldoende economisch perspectief te bereiken, wordt daarvoor gekozen.

Er zijn ook andere methoden om het economisch perspectief te vergroten; bijvoorbeeld uitstel van de bouw van nieuwe molens, waardoor de saneringsvergoeding voor bestaande molens terugloopt. Vooral na 2020 (als is voldaan aan de provinciale taakstelling voor windenergie) kan deze optie de voorkeur hebben.

De bewijslast voor de economische noodzaak ligt bij de initiatiefnemer, de toetsing daarvan bij de overheid. Gevolgen voor de omgevingskwaliteit moeten helder in beeld worden gebracht via 3D-visualisaties en een beeldkwaliteitsplan en moeten getoetst worden op visuele rust.

18.2

- Sta binnen een projectgebied verschillende tempo's toe, waardoor initiatiefnemers hun molens later kunnen vervangen dan de realisatie van nieuwe projecten Z6
- Neem de mogelijkheid op van een gefaseerde uitvoering WB1

Antwoord: Het Regioplan maakt geen onderscheid tussen het 'vervangen' van windmolens op dezelfde plaats en het saneren en elders nieuw bouwen, zij het dat bij 'vervangen' op dezelfde plaats per definitie geen sprake kan zijn van een dubbeldraaitermijn. Het is aan de initiatiefnemer van het projectgebied om, binnen de voorwaarden van het Regioplan, de snelheid van het opschalen en (daaraan verbonden) die van het saneren te bepalen. Het is aannemelijk dat de levensduur van te saneren windmolens (en dus de kosten van sanering) een rol speelt bij het bepalen van die snelheid. Het Regioplan biedt de mogelijkheid om in de fasering van een projectplan verschillende tempo's van opschalen en saneren op te nemen. Eén procedure voor het inpassingsplan staat een gefaseerde aanvraag van vergunningen niet in de weg.

18.3

- Meer flexibiliteit om het saneringsmoment uit te stellen Z13
- Rek dubbeldraaitermijn in Lelystad op tot zeven jaar, om gelijktijdige sanering van alle turbines financieel haalbaar te maken Z34
- Dubbeldraaitermijn kan beter 10 jaar zijn, want als de eerste nieuwe molens rond 2020 worden gebouwd, zijn de meeste te saneren molens pas 20 jaar oud Z40, Z140, Z185

Antwoord: Het verbeteren van de omgevingskwaliteit is een van de belangrijkste doelstellingen van het Regioplan en de strategie van 'opschalen en saneren'. Om die reden zijn we zeer terughoudend bij het toelaten van dubbeldraaien. De enige reden om het toe te laten is het economische perspectief van het opschalen en saneren per projectgebied, en de maximale termijn is om die reden gesteld op vijf jaar. Zie ook het antwoord bij 18.1.

18.4

Vervang de maximale dubbeldraaitermijn door een maximale exploitatieperiode van bijvoorbeeld 30 jaar Z15

Antwoord: Verbetering van de omgevingskwaliteit is een van de doelstellingen van het beleid. Het bestaan van molens van verschillende generaties door elkaar heen, levert een rommelig landschapsbeeld op en gaat daarmee ten koste van de omgevingskwaliteit. Daarom gaan we er zeer terughoudend mee om. Als we voor de maximale exploitatieperiode zouden kiezen, zou het rommelige landschapsbeeld gedurende tientallen jaren blijven bestaan en schieten we ons doel voorbij.

18.5

Dubbeldraaien vraagt extra investeringen in transport- en distributienet, deels voor een beperkte periode dus ondoelmatig; indiener vraagt om regie en uitgangspunt dat nadelige effecten van dubbeldraaien worden voorkomen O9

Antwoord: Op dit moment voert de provincie regie op dit punt. Ze overlegt met de netbeheerders over de consequenties van het dubbeldraaien voor de netinpassing. Het gezamenlijk uitgangspunt is de extra kosten en nadelige effecten hiervoor zoveel mogelijk te beperken. Er is hiervoor in het kader van de uitwerking van het Regioplan naar concrete projecten nog nader onderzoek nodig. Dit aspect staat de uitvoerbaarheid van het Regioplan echter niet op voorhand in de weg.

19 Financiële participatie

19.1

Hanteer 2,5% participatie in de ontwikkelingsfase als een minimum O8

Antwoord: Dit is inderdaad een minimum-percentag. Het staat de initiatiefnemer vrij om te kiezen voor een hoger aandeel.

19.2

Geef duidelijker aan wat onder participatie wordt verstaan WB1, WB2, Z14, Z15

Antwoord: Normen en definities zijn opgenomen op blz 21-22 van het ontwerp-Regioplan. Verdere uitwerking zou ten koste gaan van de vrijheid voor initiatiefnemers op welke wijze zij invulling geven aan de participatie.

19.3

Eis van gelegenheid tot participatie kan niet worden afgedwongen, heeft niets met goede ruimtelijke ordening te maken Z27 punt 25

Antwoord: De eis om gelegenheid te geven voor financiële participatie draagt bij aan een groter draagvlak en vergroot daarmee de kans op uitvoering van het beleid. Deze randvoorwaarde draagt daarmee essentieel bij aan het realiseren van een goede ruimtelijke ordening.

19.4

Enige bedenking of participatie per doelgroep (bestaande eigenaren, gebiedsbewoners en burgers) voldoende is geborgd WB1, WB2

Antwoord: De overheid werkt niet mee aan een projectplan als de financiële participatie niet geregeld is dan wel onvoldoende aannemelijk is dat deze worden geregeld binnen de kaders en volgens de normen die staan op blz 21-22 van het ontwerp-Regioplan. Die voorwaarde is ook geborgd via de partiële herziening van het omgevingsplan. De uitvoering is geborgd doordat de mogelijkheden voor financiële participatie onderdeel zijn van het contract dat de bevoegde gezagen en de initiatiefnemer sluiten voorafgaand aan de tervisielegging van het inpassings- of bestemmingsplan.

19.5

- Suggestie differentiatie die het vennootschapsrecht biedt, bv letteraandelen WB2
- Suggestie één molen per projectgebied voor (coöperatie van) bewoners uit de kernen WB1, WB2

Antwoord: Beide suggesties bieden goede mogelijkheden. Wij willen de initiatiefnemer echter de gelegenheid geven om zelf te bepalen voor welke vorm van financiële participatie hij kiest.

19.6

Schep helderheid over wat participatie in de exploitatie voor de eigenaren gaat betekenen WB1

Antwoord: De initiatiefnemer moet in zijn business-case een bedrag ter grootte van minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windopstelling te maken hebben) reserveren voor financiering door bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Bij wijze van rekenvoorbeeld: in grote lijnen moeten voor iedere miljoen euro die de nieuwe windmolens en de daarmee verbonden activa bij aanschaf waard zijn, bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid krijgen om bij elkaar 25.000 euro of meer in te leggen. Daar staat een rendement op het ingebrachte vermogen tegenover.

19.7

Indiener verzoekt om intentieverklaring van provincie en gemeente dat hij enig aanspreekpunt is voor participatie in 'groen/bruin' (oost en west). De indiener stelt dat hij voornemens is om een 'participatie coöperatie (genaamd Wind Share) op te richten om te komen tot een inventarisatie en bundeling van de wensen ten aanzien van participatie in nieuwe windinitiatieven door bewoners van het buitengebied die niet mee kunnen doen op basis van de gepresenteerde variant in het Regioplan én om alle belangstellende bewoners van het buitengebied mee te laten doen in de kansen die windenergie biedt.' Z10

Antwoord: De provincie en de gemeenten gaan uit van één aanspreekpunt per projectgebied voor het integrale project, dus inclusief de participatie. In het projectplan voor de ontwikkeling van zowel projectgebied Oost als West zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat hij alle bewoners en ondernemers in het buitengebied gelegenheid heeft gegeven om te participeren, ook de niet-eigenaren. Dat kan via een participatiecoöperatie, maar dan zal de initiatiefnemer (en niet de overheid) daar een intentie- of andere samenwerkingsovereenkomst mee moeten te sluiten. Het initiatief voor de coöperatie wordt overigens zeer gewaardeerd en het past goed in de bedoeling van het Regioplan.

19.8

De kost gaat voor de baat uit en exploitatie van windenergie is een risicovolle onderneming Z21

Antwoord: Wij vragen van initiatiefnemers om de participatie 'eerlijk, eenvoudig en evenwichtig' vorm te geven. Onderdeel daarvan is dat 'kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's en daarvoor een redelijke vergoeding ontvangen' (blz 22 ontwerp-Regioplan).

19.9

Er zijn al investeringen gedaan dus de ontwikkelingsfase is al gestart Z21

Antwoord: Niet alle vier projectgebieden zijn al in de ontwikkelfase van een project. Alleen projectgebied Zuid is recent gestart met de Rijkscoördinatieprocedure en is, in lijn met het Regioplan binnen het projectgebied ook al gestart met de eerste participatiemogelijkheden. Mochten ondernemers in een van de projectgebieden investeringen hebben gedaan in plannen voor nieuwe windmolens die geen onderdeel zijn van een project van opschalen en saneren, dan is dat op eigen risico gebeurd en is het aan de

initiatiefnemer in hoeverre deze daar een schadeloosstelling tegenover wil stellen. Zie ook de vraag over reeds vergunde maar nog niet gerealiseerde molens, 16.11.

19.10

Er worden ondernemers uitgesloten die wel belangen in het gebied hebben maar er niet gevestigd zijn Z21

Antwoord: De indieners van deze zienswijze doelen vermoedelijk op ondernemers die één of meer windmolens in een projectgebied bezitten, maar er niet zelf gevestigd zijn. Zij kunnen per definitie niet van participatie worden uitgesloten. Hun windmolens moeten worden gesaneerd, en daar staat participatie in de nieuwe ontwikkeling tegenover.

19.11

Stel participatie in de ontwikkelingsfase open voor alle bewoners en ondernemers van Dronten, ook die uit de kernen WB1

Antwoord: Het Regioplan sluit risicodragende participatie in de ontwikkelingsfase door bewoners en ondernemers uit de kernen niet uit. De oorspronkelijke teksten op blz 19 en 21-22 van het ontwerp kunnen die indruk wel wekken en worden daarom redactioneel aangepast.

19.12

Het nu al vastleggen van de participatie (in ontwikkeling en exploitatie) geeft wellicht te hoge financiële druk Z22

Antwoord: In verband met het draagvlak onder de bevolking van Flevoland, is participatie in ontwikkeling en exploitatie een essentieel onderdeel van windenergieprojecten. Daarom handhaven we de criteria in het ontwerp-Regioplan. De financiële analyse heeft uitgewezen dat het economische perspectief inclusief deze criteria voor elk projectgebied aannemelijk is.

19.13

Motiveer bewoners om actief te investeren WB1

Antwoord: In principe is het aan de initiatiefnemer om bewoners te motiveren om financieel te participeren, de communicatiestrategie daarvoor moet onderdeel zijn van het projectplan. Wij willen ze daarin wel stimuleren en desgewenst ondersteunen, zoals we tijdens de Windwaartsdagen de participatie hebben gepromoot. We voegen dit toe aan de tekst van het Regioplan.

19.14

Indiener (waterschap) vraagt om ook participatie van het waterschap in de ontwikkeling en exploitatie mogelijk te maken, naast bewoners en bedrijven O10

Antwoord: Het Regioplan sluit dat niet uit. Het waterschap kan aansluiting zoeken bij een initiatiefnemer, kan een overeenkomst met een initiatiefnemer sluiten en kan ervoor kiezen om groene stroom af te nemen (zie 6.10). De regeling over participatie is bedoeld om het ondernemerschap en het maatschappelijk draagvlak te bevorderen. Hoewel we de ambitie van het waterschap om te participeren ondersteunen, willen wij initiatiefnemers niet verplichten om overheden de gelegenheid te geven om te participeren.

20 Gebiedsgebonden bijdrage

20.1

- Noem uitgangspunten voor de besteding van de gebiedsgebonden bijdrage WB1, WB2
- Gebiedsgebonden bijdrage zal nodig zijn om kwaliteit en beleving natuur en landschap te versterken, aanwenden op of dichtbij locatie waar wind wordt gewonnen. Indiener gaat ervan uit dat deze niet bedoeld is voor wettelijke compensatie of mitigatie O1
- gebiedsgebonden bijdrage moet ten goede komen aan algemeen plaatselijk belang ('verenigingen en overige niet-overheidsgerelateerde organisaties'), dus niet 'achterstallig onderhoud aan nieuwe natuurprojecten' Z17

Antwoord: De gemeenten dienen maximale vrijheid te hebben om, in overleg met de initiatiefnemers, de besteding van de gebiedsgebonden bijdrage te bepalen. Een gemeente kan er zelf voor kiezen om aanvullende criteria te hanteren, bijvoorbeeld de criteria van de 'bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkeling' volgens de Wet ruimtelijke ordening, artikel 6.24. Als de betrokken partijen van mening zijn dat bestedingsdoelen zoals de indieners die noemen een zinnige bijdrage aan het draagvlak voor nieuwe windmolens betekent, dan moet dat kunnen.

20.2

Suggestie om de aanleg van een fietspad te financieren uit de gebiedsgebonden bijdrage WB1

Antwoord: Deze suggestie is een reële mogelijkheid. Uitgangspunt is dat de gemeente daar afspraken over maakt met de initiatiefnemer en die vastlegt in de anterieure overeenkomst bij het inpassingsplan.

20.3

Waarom een extra bijdrage als de ruimtelijke kwaliteit toch al verbeterd door sanering? Z8

Antwoord: De koppeling met de sanering is gelegd om de ruimtelijke kwaliteit in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland als geheel te versterken. De gebiedsgebonden bijdrage is bedoeld voor kwaliteitsverbetering in de directe omgeving van nieuwe windmolens, om ook het draagvlak bij omwonenden in stand te houden.

20.4

Borg onafhankelijke landschappelijke kennis bij de keuze voor de bestedingsdoelen O4

Antwoord: De inbreng van deze en andere kennis moet in de uitwerking per project op gemeentelijk niveau worden uitgewerkt.

20.5

- Bijdrage laten afhangen van financieel resultaat i.p.v. opgesteld vermogen Z21
- Omvang gebiedsgebonden bijdrage niet nu al vastleggen, geeft wellicht te hoge financiële druk Z22
- Wat betekent 'gemiddeld' 1050 euro per MW per jaar, hoe wordt precieze bedrag bepaald Z27 punt 28

Antwoord: We willen de ruimte creëren om de bijdrage bij een tegenvallende jaaropbrengst van de windmolen in een bepaald jaar wat terug te schroeven, als daar een extra bijdrage in een ander (beter) jaar tegenover staat. Op een nader te bepalen datum zal dan gesaldeerd moeten worden, zodanig dat de gemiddelde bijdrage per jaar per MW uitkomt op € 1050 (vijfjaarlijks te indexeren met peiljaar 2015). De initiatiefnemer en de gemeenten moeten daar dan onderling afspraken over maken. Het gemiddelde bedrag staat vast. We willen daarin geen onderscheid tussen initiatiefnemers aanbrengen.

20.6

In hoeverre worden direct omwonenden gecompenseerd in het ongemak/overlast, aantasting van de leefomgeving/woongenot? Ongeacht participatie in de nieuwe windmolens. Z155

Antwoord: In het Regioplan wordt, naast de regeling over participatie, niet voorgeschreven op welke wijze direct omwonenden moeten worden gecompenseerd. Het staat de initiatiefnemers vrij om daar in het kader van goed nabuurschap regelingen voor te treffen. In zijn algemeenheid kan de gebiedsgebonden bijdrage hier een bijdrage aan leveren, als deze wordt gebruikt voor kwaliteitsverbetering (van landschap, natuurkwaliteit, recreatievoorzieningen of anderszins) in de directe omgeving van de nieuwe windmolens. De gemeente stelt het precieze bestedingsdoel vast. Dat gebeurt bij de verdere uitwerking van het windenergieproject.

21 Continuïteit

21.1

Bouw evaluatiemomenten in gedurende de looptijd van het Regioplan WB1

Antwoord: De provincie en de drie gemeenten die het Regioplan vaststellen, kiezen niet voor een gezamenlijke monitoring of evaluatie. De provincie en de gemeenten kunnen elk voor het eigen grondgebied bepalen of ze monitoring of evaluatie wenselijk vinden, en in welke vorm zij dat willen gieten. We vullen de uitvoeringsparagraaf van het Regioplan op dit punt aan.

21.2

- Wat als de ontwikkeling stopt, blijft er dan een half gesaneerd landschap over? O1, Z8
- Hoe borgt het Regioplan rechtsgeldigheid en handhaving tot 2030? Z7

Antwoord: De uitvoering van het beleid zal continu worden gemonitord, om onverwachte ontwikkelingen tijdig en adequaat te kunnen opvangen. Om het effect van een half gesaneerd landschap te minimaliseren (ook tijdens de uitvoering van het beleid), gaat de voorkeur uit naar het saneren van windmolens dichtbij de daaraan verbonden nieuwbouw. Juridische binding voor een ieder ontstaat bij de uitwerking in inpassingsplannen. Bovendien wordt per projectgebied een projectplan met een fasering gemaakt voor de gehele operatie van opschalen en saneren. Dat verkleint de kans dat de ontwikkeling niet zal worden voltooid.

22 Communicatie/planparticipatie

22.1

Aandacht voor communicatie richting de inwoners van Flevoland WB2

Antwoord: In principe is het aan de initiatiefnemer om bewoners te motiveren om financieel te participeren, de communicatiestrategie daarvoor moet onderdeel zijn van het projectplan (we voegen dit toe aan de tekst van het Regioplan)

22.2

Hoe verhoudt planparticipatie zich tot de aangewezen locaties? En mogelijkheid voor initiatiefnemers voor input bij keuze locaties? Z21

Antwoord: In het proces voor de keuze van de plaatsingszones is overleg geweest met alle betrokkenen, waaronder de windverenigingen, en zijn inloopavonden georganiseerd voor de bevolking. Die plaatsingszones staan daarmee vast. De planparticipatie bij het vervolg (de uitwerking per projectgebied) gaat onder meer over de exacte locaties voor de windmolens en de planning van de sanering.

22.3

'Het maatschappelijk draagvlak is getoetst bij bewonersavonden', staat in het ontwerp-Regioplan. Bij informatieavond Zeewolde slechts vijf bezoekers. Kan je dan spreken van 'maatschappelijk draagvlak'? Z8

Antwoord: Aan de informatieavond in Zeewolde alleen verbinden we weinig conclusies over het maatschappelijk draagvlak. Maar inmiddels is ook een grootschalige manifestatie in Zeewolde georganiseerd, waar circa 200 bezoekers zijn geweest, die over het algemeen constructief op de plannen reageerden. Verder hebben we gesprekken gevoerd met betrokkenen binnen en buiten de windvereniging en andere relevante betrokken partijen, die ons sterken in onze indruk dat het maatschappelijke draagvlak aanwezig is.

23 Technische belemmeringen

23.1

Op een of meer plaatsen binnen plaatsingszones is gasinfrastructuur aanwezig. Plaatsing van windmolens mag geen afbreuk doen aan het veiligheidsniveau van de gasinfrastructuur. Z4

Antwoord: In de uitwerking van het Regioplan in projecten wordt rekening gehouden met deze opmerkingen en de belangen van de Gasunie. Externe veiligheid rond buisleidingen is een onderwerp dat in het kader van de project-MER's en de Inpassingsplannen van de concrete windenergieprojecten nader wordt onderzocht.

23.2

Indiener verzoekt om rekening te houden met hoogspanningsverbindingen, vraagt om meegeleverde regels op te nemen in de bestemmingsplannen en afstanden aan te houden zoals in Handboek Risicozonering Windturbines 05, 06

Antwoord: Bij de uitwerking van concrete windenergieprojecten in inpassingsplannen zal het Handboek Risicozonering Windturbines worden gebruikt.

23.3

- De middengolfzender aan de Vogelweg Zeewolde is niet opgenomen in de verbeelding (blz 18), maar stelt wel beperkingen. Windmolens in een straal van 3 kilometer eromheen kunnen uitzendingen verstoren en storing en gevaar in de windmolen opleveren. De kortegolfzender is wel verbeeld, maar die is verkocht aan Defensie. Z9
- Uitzonderingen op de regel dat binnen 3 kilometer van de middengolfzender geen windmolens mogen komen, alleen toelaten als uit het onderzoek ondubbelzinnig blijkt dat hinder voor het signaal is uitgesloten. De indiener (Groot Nieuws Radio) wenst bij de voorbereiding en uitvoering van zo'n onderzoek betrokken te worden. Wens om 3 km-zone ook in omgevingsplan op te nemen. Z152

Antwoord: De 3 kilometer-zone is onderdeel van de vaste belemmeringen zoals deze zijn opgenomen in figuur 3.1 op bladzijde 33 van het plan-MER. Deze belemmeringen zijn het uitgangspunt geweest voor de bepaling van de plaatsingszones op de plankaart van het ontwerp-Regioplan. De algemene opmerking in het Regioplan 'Voor zover een plaatsingszone daarbinnen [binnen de vastgestelde zone, red] valt, moet onderzoek uitwijzen of windmolens acceptabel zijn en zo ja, onder welke voorwaarden' is pro forma zolang deze belemmeringszones ongewijzigd blijven. De kans is echter reëel dat de middengolfzender op afzienbare termijn buiten gebruik wordt gesteld, en de belemmering daarmee vervalt. Om die reden kunnen we in het definitieve Regioplan een plaatsingszone opnemen die wel binnen de 3 km-cirkel valt (zie 6.15). De middengolfzender is verbeeld in de afbeelding onderaan pagina 18 van het ontwerp-Regioplan, maar zal omwille van de leesbaarheid groter worden weergegeven. Op de kaart van de kortegolfzender worden de belemmeringszones geactualiseerd. In de partiële herziening zal 'technische

infrastructuur' worden opgenomen bij de opsomming onder 'A. De plaatsing van nieuwe windmolens moet voldoen aan de volgende eigenschappen', eerste gedachtestreepje: 'Er wordt voldaan aan eisen van. (...) zoals opgenomen in het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving'.

23.4

De plaatsing van nieuwe en grotere windturbines (hoger dan de zendmast) in de nabije omgeving van het zenderpark in Zeewolde zal grote gevolgen hebben voor het functioneren van de zendapparatuur en de straalverbindingen in de nabije omgeving (bereik/dekking en storingshinder, ook ver buiten Zeewolde). Effect op straalverbindingen is niet onderzocht, maar molens (vooral die in West) lijken degradatie of gebruiksonmogelijkheid van straalverbindingen te zullen veroorzaken. Indiener vraagt garanties van provincie en beoogde vergunninghouders. Regioplan kondigt onderzoek aan maar maakt dat niet specifiek. Indiener (gebruiker zenderpark Zeewolde) verzoekt om bevestiging dat hij belanghebbende is. Z71

Antwoord: Wij onderkennen de aanwezigheid van de straalpaden en de mogelijkheid van verstoring van signaal door windturbines. Bij de uitwerking van het Regioplan in concrete windenergieprojecten en de positionering van de windturbines binnen de plaatsingszones zal rekening gehouden worden met de straalverbindingen. Dit zal ook onderdeel uitmaken van de project-MER's. Zie, ter ondersteuning van dit voornemen, ook paragraaf 4.2 van de concept Notitie Reikwijdte en detailniveau windpark Zeewolde, die onlangs door RVO is gepubliceerd en ter visie gelegd. Zie voor de overige aspecten het antwoord onder 23.3.

24 Diverse

24.1

Maak de financiële analyse openbaar Z7, Z20, Z39

Antwoord: Een managementsamenvatting van de financiële analyse wordt tegelijk met deze antwoordnota openbaar gemaakt. Het gaat om een analyse van het bureau Rebel uit maart 2015, waaruit we de conclusie hebben getrokken dat voldoende economisch perspectief voor elk projectgebied aannemelijk is te maken, hoewel het in enkele projectgebieden onder de huidige omstandigheden kritisch is. Sinds maart 2015 zijn zowel de ruimtelijke modellen (in het bijzonder de plaatsingszones) als enkele parameters veranderd (zo kunnen de SDE+-vergoedingen jaarlijks veranderen en ging Rebel uit van een exploitatieperiode van 20 jaar). Per saldo lijken deze veranderingen geen substantieel negatief effect, en wellicht zelfs een positief effect, te hebben op het economisch perspectief.

24.2

M.b.t. kostenverhaal: niet juist om kosten neer te leggen bij ondernemers die het risico aangaan, want de provincie heeft zelf ook belang Z21

Antwoord: Op grond van de Wet ruimtelijke ordening kunnen overheden die zelf niet risicodragend in een gebiedsontwikkeling zitten maar wel voorbereidingskosten hebben gemaakt voor de ontwikkeling, deze kosten verhalen bij de initiatiefnemer. Dit geldt ook voor windenergieprojecten. De wet stelt hierbij regels welke kostensoorten wel en niet kunnen worden verhaald. Of en welke kosten de overheid wenst te verhalen bij de initiatiefnemers, zal bij de uitwerking van het project worden bepaald.

24.3

Meer aandacht voor werkgelegenheidseffecten en inzet lokale of regionale bedrijven WB1

Antwoord: In de contractfase tussen initiatiefnemers en overheid kunnen zij afspraken vastleggen over het creëren van ondernemerskansen voor de regionale economie.

24.4

Zo veel mogelijk windmolens Z1

Antwoord: Het aantal windmolens wordt minder en komen meer geordend in het landschap te staan, waarmee de kwaliteit van het landschap toeneemt. Maar omdat de molens per stuk groter worden, leveren ze samen meer stroom op.

24.5

Verplicht ondernemers die zich in Lelystad vestigen om ca ¼ van hun dak te gebruiken voor zonnepanelen, dan heb je minder molens nodig Z2

Antwoord: De gemeente Lelystad en de provincie Flevoland willen ondernemers geen nieuwe verplichtingen opleggen in hun energievoorziening. Om energieneutraal te worden, heeft Lelystad zowel de windmolens nodig als zonne-energie. De uitwerking hiervan zal plaatsvinden in de Kadernota Duurzaamheid van de gemeente.

24.6

Twee detailfouten op het kaartmateriaal rond de Test Site van de WUR Z18

Antwoord: Het kaartbeeld wordt aangepast aan de werkelijke situatie.

24.7

Indiener wijst op ongelijkheid in SDE Z20

Antwoord: De criteria voor de SDE-regeling worden jaarlijks herzien. Ze worden bepaald door het Rijk, niet de provincie of de gemeenten.

24.8

Geen grotere windmolens, wat kost dat wel niet en wat dacht je van ons uitzicht Z33

Antwoord: Met de bouw van grotere windmolens zijn grote investeringen gemoeid, maar per projectgebied is voldoende economisch perspectief aannemelijk. De extra kosten van een grotere molen wegen inmiddels niet meer op tegen de veel grotere (energie)opbrengst daarvan. Hoewel het landschap als geheel erop vooruit gaat (met name een minder rommelig aanblik), kunnen nieuwe windmolens negatief uitpakken voor het uitzicht op buurt- of straatniveau. Om die reden vragen we van initiatiefnemers een 'gebiedsgebonden bijdrage', die gemeenten kunnen gebruiken om de omgevingskwaliteit in de directe omgeving van de windmolen op andere punten te verbeteren.

24.9

'Ik wil graag op de hoogte gehouden worden' Z80

Antwoord: We sturen de indiener de nota's van beantwoording toe.

24.10

Plannen houden onvoldoende rekening met belangen indiener Z27 punt 15 en 29

Antwoord: Het Regioplan heeft niet de doelstelling om alle belangen van alle partijen in en buiten het Regioplangebied in gelijke mate te dienen. Realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen en -ambities van de overheid zijn van primair belang en aanleiding voor het opstellen van het Regioplan. Wij zijn van mening dat de belangen van indiener bij het voorgenomen beleid niet onevenredig worden geschaad. Wij

zien op basis van het voorgenomen beleid voldoende ontwikkelingsruimte voor partijen die binnen de gestelde beleidskaders windenergie wensen te ontwikkelen, waarbij we erop wijzen dat de partiële herziening van het omgevingsplan ook mogelijkheden biedt buiten het werkingsgebied van het Regioplan.

24.11

- **Indiener (waterschap Zuiderzeeland) wil graag samen met de initiatiefnemers onderzoeken welke bijdrage het kan leveren aan de provinciale ontwikkeling van windenergie O10**
- **Indiener wil samen met initiatiefnemers onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het combineren van windturbines met veilige, robuuste en duurzame waterkeringen (in beginsel is plaatsing nabij een waterkering niet toegestaan) O10**
- **Indiener wil vanuit zijn wettelijke taak vroegtijdig betrokken worden bij het bepalen van windturbineposities binnen de plaatsingszones en, als de mogelijkheid zich voordoet, het aanwijzen van nieuwe of wijzigen van plaatsingszones O10**

Antwoord: Wij ondersteunen deze wensen van het waterschap en bevelen de samenwerking aan bij de initiatiefnemers. Bij de uitwerking van het Regioplan in concrete windenergieprojecten en project-MER's zal het waterschap in een vroegtijdig stadium worden betrokken.

24.12

Deze vragen en opmerkingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

24.13

Indiener heeft geen enkel bezwaar en ondersteunt de plannen van harte O205

Antwoord: Dank voor uw reactie.

24.14

Waarom is het Regioplan niet ter inzage gelegd in Huizen en aangekondigd in bv het Nieuwsblad van Huizen – vanwege aspecten zoals hinder en landschap behoort Huizen tot het studiegebied O199

Antwoord: Een structuurvisie wordt ter visie gelegd in het gebied waarvoor het geldt en wordt daarnaast gepubliceerd op ruimtelijkeplannen.nl. Het Regioplan heeft de status van (provinciale en intergemeentelijke) structuurvisie.

24.15

In hoeverre en op welke wijze gaat de provincie woningeigenaren schadeloos stellen van wie de woning in waarde daalt? O199

Antwoord: Voor waardedaling als gevolg van de bouw van windmolens geldt de wettelijke regeling voor planschade. Nadat de planologische besluiten en verleende vergunningen onherroepelijk zijn geworden, kan objectief worden bepaald of en in welke mate er mogelijk planschade is ontstaan. Pas dan kunnen planschadeverzoeken in behandeling worden genomen door het bevoegd gezag dat het planschadeveroorzakend besluit heeft genomen. Bij de grote windenergieprojecten die wij voorzien in het werkingsgebied van het Regioplan, zal dat naar verwachting het ministerie van Economische Zaken zijn, omdat dit ministerie het inpassingsplan vaststelt.

25 MER / onderzoek en methodiek

25.1

Effecten op vlermuizen meenemen O1

Antwoord: De effecten op vleermuizen zijn op hoofdlijnen in beeld gebracht in het plan-MER, de aanvulling (die op verzoek van de Commissie voor de m.e.r. is opgesteld na de tervisielegging van het concept-MER) en de achterliggende studies. In sommige plaatsingszones zal mogelijk mitigatie van effecten aan de orde komen bij de uitwerking van concrete projecten. De toetsing van mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden is in het MER gedaan op hoofdlijnen passend bij de abstractie en doorwerkingskracht van het Regioplan.

25.2

Omdat het Regioplan geen maximum stelt aan het opgesteld vermogen en aan de omvang van de windmolens, zullen de exploitanten gaan optimaliseren en de grootst mogelijke molens bouwen (tiphoogte 195 meter). Dit is in het MER niet onderzocht, en dat maakt het MER onvolledig Z44+, Z151

Antwoord: De keuze voor een bepaald type windmolen door initiatiefnemers is afhankelijk van een groot aantal variabelen. Daarnaast betekent een zeer grote molen ook dat er minder molens geplaatst kunnen worden. De meest recente ervaringen geven geen aanleiding om ervan uit te gaan dat altijd voor de hoogst mogelijk molens gekozen wordt. De keuze in het plan-MER voor een middelgrote molen is hierdoor gelegitimeerd. Mocht er bij de projectplannen gekozen worden voor de grootst mogelijke molen, dan zullen de effecten hiervan inzichtelijk worden gemaakt in het project-MER.

25.3

- 3D-visualisaties in het MER schieten tekort om de werkelijkheid te verbeelden (formaat geeft geen representatief beeld, gekozen standpunt en beeldhoek maken dat alles kleiner lijkt, herkenbare referenties voor de schaal ontbreken, aan de kust van Huizen is een relatief ver weg gelegen standpunt gekozen, er ontbreken visualisaties van relevante standpunten, de presentatie is statisch) Z44+
- 3D-visualisatie opnemen vanuit het Urker standpunt O13
- Impact op landschap is niet navolgbaar en transparant beoordeeld Z44+

Antwoord: Voor het Regioplan is een 3D-model gemaakt waarin nieuwe windmolens geplaatst kunnen worden. Hiermee wordt een beeld gecreëerd dat de werkelijkheid het beste benadert en dat vanuit alle locaties bekeken kan worden. Dit model is niet geschikt om op te nemen in het MER. Wel is het gebruikt tijdens de informatiebijeenkomsten in Dronten, Lelystad en Zeewolde en zal het gebruikt worden bij de uitwerking van het Regioplan in concrete windenergieprojecten.

25.4

MER opnieuw laten uitvoeren en Regioplan op basis daarvan herzien Z44+

Antwoord: Rekening houdend met de overige antwoorden over de vragen rond de plan-MER in deze Nota van Beantwoording, de aanvulling op het plan-MER en de positieve reactie van de Commissie voor de m.e.r. daarop ("De Commissie is van oordeel dat met het MER en de aanvulling er voldoende informatie is om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven bij de besluitvorming over het Regioplan"), zien wij hier geen aanleiding voor.

25.5

Natuurparagraaf MER vertoont zodanig grote gebreken, dat vaststelling van het Regioplan niet mogelijk is zonder in strijd te komen met artikel 19 van de Natuurbeschermingswet. O11

Antwoord: Als provinciale en intergemeentelijke structuurvisie geeft het Regioplan aan waar de provincie en de gemeenten geen ontwikkeling van windmolens zullen toestaan en waar onder voorwaarden wel. Voordat initiatiefnemers tot de feitelijke bouw mogen overgaan, zullen zij eerst een projectplan moeten

uitwerken. Dat projectplan is de basis voor het inpassings- of bestemmingsplan en vervolgens voor de vergunningverlening. Het projectplan zal vergezeld gaan van een eigen project-MER. Pas dan kan het plan worden getoetst aan de Natuurbeschermingswet (artikel 19 j) en kunnen de bijbehorende nieuwe windmolens worden vergund (artikel 19 e). Het huidige plan-MER (inclusief de aanvulling) bevat een passende beoordeling die hoort bij het abstractieniveau van een structuurvisie. Het levert op hoofdlijnen inzicht op in de natuurbelangen en de vraag waar initiatiefnemers rekening moeten houden met risico's op beperkingen door onder meer natuurbelangen. Kortom, het Regioplan levert niet automatisch toestemming op voor toekomstige initiatieven. Van strijd met de Natuurbeschermingswet is daarom geen sprake.

25.6

Keuze deelgebieden van de eerste drie MER-alternatieven is willekeurig maar bepaalt wel de uitkomst, bij voorkeursalternatief is er ineens geen 'noodzaak' meer voor indeling in deelgebieden Z27 punten 36, 37

Antwoord: zie de beantwoording onder 26.1.

25.7

Begrenzing onderzoeksgebied MER is willekeurig, alleen ingegeven door aansluiting bij Regioplan, maar ook die grenzen zijn willekeurig Z27 punt 38

Antwoord: De begrenzing van het MER heeft een relatie met de begrenzing van het Regioplan. Bij het bepalen van de grens van het Regioplan bestaat een aanzienlijke beleidsvrijheid, zij het dat die wel moet worden gemotiveerd. Wij zijn van mening dat de in het Regioplan opgenomen motivering het besluit over de begrenzing kan dragen (vier projectgebieden die elk een ruimtelijke en landschappelijke eenheid vormen, waarbinnen het organiserend vermogen aanwezig is of kan worden ontwikkeld om de nieuwbouw en de sanering in samenhang uit te voeren en die tezamen het werkingsgebied van het Regioplan vormen). Bij de begrenzing rond de Maximacentrale en de toekomstige haven van Flevokust heeft de overweging meegespeeld dat wij de Maximacentrale en toekomstige haven als verstedelijkt gebied aanmerken, vergelijkbaar met andere bedrijfsterreinen die wij ook buiten het Regioplangebied hebben gehouden.

De begrenzing van het onderzoeksgebied van het plan-MER kan afwijken van het plangebied van het Regioplan, want deze is afhankelijk van het milieueffect. Zo is bijvoorbeeld voor het effect op geluidsoverlast voor woningen alleen gekeken naar het gebied binnen afstanden van 300, 600 en 1200 meter vanaf de plaatsingszones, terwijl voor natuur ook naar Natura 2000-gebieden in de wijde omgeving is gekeken.

25.8

VFR-corridor ontbreekt in MER Z27 punt 41

Antwoord: De VFR (Visual Flight Rules)-route is niet vastgelegd in het Luchthavenbesluit Lelystad. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu doet op het moment van beantwoording van de zienswijzen onderzoek naar de VFR-route van Luchthaven Lelystad in relatie tot de mogelijkheden voor de plaatsing van windmolens. De uit dit onderzoek voortkomende bevindingen zullen worden meegenomen met de projectplannen in de projectgebieden. Deze aanvulling wordt opgenomen in het Regioplan.

25.9

Plannen nabij de Maximacentrale (de indiener noemt 'haalbaarheidsscans naar windpark Maximacentrale') ten onrechte niet bij 'autonome ontwikkelingen' genoemd Z27 punt 42

Antwoord: Op grond van de partiële herziening van het Omgevingsplan, kan de indiener een voorstel indienen voor een project van opschalen en saneren buiten het werkingsgebied van het Regioplan. Zonder zo'n voorstel is de bouw van een windpark niet mogelijk. Binnen het werkingsgebied is plaatsing alleen mogelijk binnen de aangewezen plaatsingszones, binnen de in het Regioplan geformuleerde voorwaarden.

'Autonome ontwikkelingen' hebben altijd een bestuurlijke of planologische status. De plannen die zijn gemaakt door de exploitant van de Maximacentrale hebben die niet, hoewel ze met ons zijn gedeeld. Ze zijn daarom niet als autonome ontwikkeling meegenomen.

25.10

Reductie CO2- en andere emissies kwantificeren en waarderen Z199

Antwoord: Om een concrete kwantitatieve uitspraak te kunnen doen over CO2 en andere emissies is het noodzakelijk het aantal te plaatsen molens te weten en het type. Dit zal niet eerder dan bij de totstandkoming van de projectplannen bekend zijn.

25.11

Schadelijke effecten en milieuwinst onder één noemer vergelijken (schadelijke effecten per eenheid milieuwinst uitdrukken). "Schrijvers van het plan MER beweren dat dit niet mogelijk is. Deze zogenaamde relatieve vergelijking voor alle relevante milieuaspecten is echter al veelvuldig uitgevoerd." Z199

Antwoord: Het is niet duidelijk op welke toepassingen de indiener doelt met de opmerking dat de 'zogenaamde relatieve vergelijking (...) al veelvuldig [is] uitgevoerd'. Het uitdrukken en vergelijken van 'schadelijke effecten' (de indiener noemt het voorbeeld van vogelslachtoffers) 'per eenheid van milieuwinst (i.c. de kWh)', is onzes inziens aanvechtbaar zo niet onmogelijk.

25.12

Is de oriëntatietoets in te zien O1

Antwoord: Er is geen sprake van een oriëntatietoets of voortoets, zoals die beleidsmatig wordt aanbevolen om te kunnen bepalen of een passende beoordeling in de zin van artikel 19 Natuurbeschermingswet noodzakelijk is. Als oriëntatie en bouwsteen voor de beoordelingen in het plan-MER, passend bij schaal en abstractieniveau van het Regioplan, hebben de effectenbeoordelingen in het onderzoek van Prinsen et al 2013 dienst gedaan.

25.13

Effecten op abiotische situatie en dan met name grondwaterstand meenemen O1

Antwoord: Effecten op grondwaterstanden en andere abiotische factoren zullen aan de orde komen bij de nadere planuitwerkingen en vergunningprocedures onder wetten met beschermingsbepalingen voor grond, water en natuur.

25.14

Autonome ontwikkeling ecologie in beeld brengen O1

Antwoord: Voor zover met de autonome ontwikkeling van ecologie het Programma Nieuwe Natuur wordt bedoeld: zie het antwoord onder 12.1. Voor het overige zijn autonome ecologische ontwikkelingen onvoldoende voorspelbaar.

25.15

Vergelijkbaarheid alternatieven (blz 94) klopt niet in verband met verschillende omvang plaatsingsruimte: de alternatieven Natuur en Landschap gaan uit van een totale plaatsingsruimte van 135 km in plaats van 150 km zoals vermeld. O1

Antwoord: Het is juist dat de plaatsingsruimte in de genoemde alternatieven 135 km in plaats van 150 km is. Voor de te beoordelen effecten is steeds uitgegaan wat per alternatief optreden kan. Het verschil in lengte is daar geen bepalende factor in. Deze correctie heeft daarom geen invloed op de scores.

25.16

Minimaliseren overlast nachtverlichting, effecten verlichting op natuur in beeld brengen O1

Antwoord: Voor nachtverlichting wordt gezocht naar maatwerk: zie de beantwoording onder 15. Afhankelijk van de gekozen oplossing, kan dat ook de effecten op de natuur beperken. In MER's voor projecten waarin sprake is van verlichting, zullen ook de effecten op de natuur worden onderzocht.

25.17

Dubbeldraaiperiode meenemen in effectbeoordeling O1

Antwoord: De dubbeldraaiperiode is meegenomen in de aanvulling op het MER, die op verzoek van de Commissie voor de m.e.r. (na de tervisielegging van het concept-MER) is opgesteld.

25.18

Totaalscore alternatief landschap tabel 8.9 (akkervogels e.d.) moet 0/- zijn O1

Antwoord: Deze correctie is juist.

25.19

Verstoringscontour neemt toe door grotere molens O1

Antwoord: In de achtergrondrapporten van het plan-MER is gerekend met de grotere verstoringscontouren door grotere molens.

26 MER / keuze poldermodel

26.1

- Samenstelling poldermodel te weinig onderbouwd O1
- Keuze poldermodel als voorkeursvariant is ondeugdelijk, want scoort het slechtste (te meer omdat er geen afzonderlijke opbrengstberekening voor is uitgevoerd) Z27 punt 39
- Waarom is gekozen voor het poldermodel terwijl andere onderzochte modellen gunstiger zijn voor natuur en landschap? Z61+

Antwoord: In de aanvulling op het MER komt deze vraag aan de orde. Daarin is de volgende passage opgenomen:

“Na afronden van het eerste deel van het MER (het onderzoek van de drie alternatieven, de hoofdstukken 1 t/m 12) zijn in het gebied bij en tussen de gemeenten, provincie en rijk gesprekken gevoerd, zijn nadere (haalbaarheids)analyses uitgevoerd en is met de omgeving en belanghebbenden gesproken. Uiteindelijk bleek daarbij een verdeling in vier gebieden met ieder een afzonderlijke windvereniging haalbaar. Op basis van deze verdeling in vier gebieden, met daarin aangegeven de plaatsingsruimte voor nieuwe windturbines, op basis van de visie van de betrokken overheden op de gewenste ruimtelijke kwaliteit en waar mogelijk rekening houdend met de resultaten van het MER is het poldermodel opgesteld. Hierbij is

nadrukkelijk rekening gehouden met de economische haalbaarheid (voor elk van de vier gebieden afzonderlijk) omdat daar volgens het gebied te weinig aandacht aan was besteed. Met name de saneringsvereiste (sloop bestaande turbines, geen of korte dubbeldraaiperiode) bleek een belangrijke factor in de economische haalbaarheid die er mede toe leidt dat relatief veel nieuw vermogen moet worden geplaatst om tot een haalbare businesscase te komen.

Hierbij komt dat een aantal omstandigheden gedurende het project veranderde. Door bijvoorbeeld het luchthavenbesluit, de aanpassingen in de SDE subsidie en de ontwikkeling in energie en grondprijzen is een haalbare businesscase voor een windmolenpark inclusief de sanering van oude windmolens niet meer vanzelfsprekend. Ook dit heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van het poldermodel.

In het poldermodel zijn de lange lijnen van het alternatief Landschap als uitgangspunt genomen en is er voor gekozen (vanwege de natuur- en landschapseffecten) geen opstelling langs of bij de Houtribdijk opgenomen. Op basis van economische doorrekening was de conclusie dat ongeveer 145 km plaatsingslengte nodig zou zijn om de plannen economisch haalbaar te maken. Alles afwegende was dit alleen mogelijk door het open middengebied (belangrijk onderdeel van het alternatief Landschap) 'op te offeren'. Het regioplan bevat bepalingen die er op zijn gericht de landschappelijke kwaliteit zo veel als mogelijk te verbeteren."

27   Ambtshalve

27.1

Redactionele aanpassing onder 'vervolgproces', ontwerp blz 25: Uitgangspunt is één initiatiefnemer per projectgebied, die verantwoordelijk is voor de haalbaarheid en de uitvoering van het integrale project (dus inclusief de sanering, de gebiedsgebonden bijdrage en de financiële participatie).

27.2

Deze aanpassing betreft alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

27.3

Toevoeging op blz 18 van het ontwerp, bij Waterkeringen:

Activiteiten op, in en nabij primaire waterkeringen mogen het functioneren van de waterkering niet belemmeren, en kunnen daarom verboden worden (conform Keurbepalingen). Indien maatregelen worden getroffen om de veiligheid, robuustheid en duurzaamheid te borgen, hoeven ontwikkelingen niet uitgesloten te worden.

27.4 en 27.5

Deze aanpassingen betreffen alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

27.6

Bij de beschrijving van de werking van projectgebieden (ontwerp-Regioplan blz 14) wordt gesteld dat één initiatiefnemer het project integraal kan uitvoeren. Op deze plaats wordt duidelijker gemaakt dat één project van één initiatiefnemer een voorwaarde is voor de uitvoering. Een tweede project, gelijktijdig dan wel volgtijdelijk, wordt uitgesloten.

27.7

Deze aanpassing betreft alleen de Partiële Herziening Wind van het Omgevingsplan, waarvoor een afzonderlijke Nota van Beantwoording is gemaakt.

Resumé: doorgevoerde aanpassingen

Het Regioplan wordt op de volgende punten aangepast:

Tekst - inhoudelijk

1. (1.9) We lichten in hoofdstuk 1 explicieter toe hoe de afweging tussen economie, ecologie en energie heeft plaatsgevonden en hoe de verhouding daartussen is, conform het antwoord bij 1.9.
2. (3.12) Toegevoegd wordt dat de WUR de mogelijkheid behoudt om elders op het testveld nieuwe testmolens te plaatsen, ook buiten de aangewezen plaatsingszones, en dat er geen saneringsopgave rust op testmolens, mits het totaal aantal testmolens (conform bestaand beleid) maximaal 12 bedraagt.
3. (8.1, 25.8) Toegevoegd wordt dat de VFR-zone (Visual Flight Rules) tot beperkingen voor de plaatsing van windmolens kan leiden. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu doet daar onderzoek naar. Conclusies van het overleg hierover moeten doorwerken in de projectplannen binnen de betreffende projectgebieden.
4. (10.1) We voegen in hoofdstuk 2 (onder 'relatie met gemeentelijk beleid') een passage toe conform het antwoord bij 10.1 over de provinciale en gemeentelijke energieneutraliteit.
5. (14.2) Bij ontwikkelingsprojecten voor windenergie wordt een beeldkwaliteitsplan (of beeldregieplan) verplicht gesteld, al dan niet verbonden aan regulier welstandstoezicht, zodat altijd een bewuste keuze wordt gemaakt voor verruiming, handhaving of aanscherping van de in het Regioplan opgenomen uitgangspunten voor beeldkwaliteit. De uitgangspunten over de draairichting en -snelheid en de gulden snede komen te vervallen.
6. (16.3) We passen de definitie van 'sanering' aan: het gaat alleen om het weghalen van de windmolen zelf, tot op minimaal 1 meter onder maaiveld, plus het afvoeren ervan.
7. (19.13 en 22.1) We voegen bij hoofdstuk 4 onder 'planparticipatie en communicatie' toe dat een initiatiefnemer in het communicatieplan bij het projectplan moet aangeven hoe hij bewoners wil motiveren om financieel te participeren, en dat provincie en gemeente bereid zijn om hem daarbij te ondersteunen
8. (21.1) Aan hoofdstuk 5 wordt toegevoegd dat de provincie en de drie gemeenten die het Regioplan vaststellen, elk voor het eigen grondgebied zullen bepalen of en hoe zij de voortgang zullen evalueren of monitoren.
9. (27.3) Toevoeging/wijziging op blz 18 van het ontwerp, bij Waterkeringen: "Activiteiten op, in en nabij primaire waterkeringen mogen het functioneren van de waterkering niet belemmeren, en kunnen daarom verboden worden (conform Keurbepalingen). Indien maatregelen worden getroffen om de veiligheid, robuustheid en duurzaamheid te borgen, hoeven ontwikkelingen niet uitgesloten te worden".

Tekst - redactioneel

10. (3.2) We maken in hoofdstuk 1 van het Regioplan expliciet dat er buiten het plangebied nieuwe projecten van opschalen en saneren kunnen worden opgestart binnen de voorwaarden van de partiële herziening en gemeentelijk beleid.

11. (4.1) De term 'deelgebied' wordt systematisch vervangen door de term 'projectgebied': op de kaartbeelden en vier keer in de tekst.
12. (4.4 en 4.5) In de tekst wordt verhelderd dat de grenzen van projectgebieden aangepast kunnen worden, mits daar overeenstemming over bestaat tussen de initiatiefnemers in beide projectgebieden en het geen invloed heeft op de begrenzing van het werkingsgebied van het Regioplan als geheel. Ook wordt expliciet gemaakt dat initiatiefnemers een voorstel kunnen doen om elkaars knelpunten op te lossen. Zo'n voorstel kan gehonoreerd worden als het niet ten koste gaat van een of meer doelstellingen van het Regioplan.
13. (7.1) blz 13 van het ontwerp, kader, eerste gedachtestreepje onder 'Plaatsingszone Windenergie': '... en nodig zijn om de taakstelling voor 2020 of de sanering in het projectgebied en de financiële participatie (...) te realiseren'
14. (14.2 en 14.3) We verwoorden duidelijker dat afwijkingen van de gestelde uitgangspunten voor ruimtelijke kwaliteit ook verruiming kunnen zijn.
15. (17.1) Inzet publiekrechtelijk instrumentarium bij sanering is mede afhankelijk van de ontwikkeling in de wetgeving. Koppeling van een te saneren windmolen aan nieuwbouw in een ander projectgebied is uitgesloten. De tekst wordt daarop aangepast.
16. (19.11) We maken in hoofdstuk 4 explicieter dat gelegenheid voor financiële participatie *in ieder geval* voor de genoemde doelgroepen mogelijk gemaakt moet worden, maar dat dit participatie door andere groepen niet uitsluit.
17. (27.1) Redactionele aanpassing onder 'vervolgproces', ontwerp blz 25: Uitgangspunt is één initiatiefnemer per projectgebied, die verantwoordelijk is voor de haalbaarheid en de uitvoering van het integrale project (dus inclusief de sanering, de gebiedsgebonden bijdrage en de financiële participatie).
18. (27.6) Bij de beschrijving van de werking van projectgebieden (ontwerp blz 14) wordt duidelijker gemaakt dat één project van één initiatiefnemer een voorwaarde is voor de uitvoering. Een tweede project, gelijktijdig dan wel volgtijdelijk, wordt uitgesloten.

Kaarten

Zie ook de bijgevoegde wijzigingenkaart.

19. (3.10) het volkstuincomplex en het dorpsbos bij Swifterbant worden uit het plangebied van het Regioplan gehaald.
20. (6.15) de plaatsingszone langs de Lepelaartocht op de plankaart wordt 1000 meter breed (in plaats van 500), wordt in het noorden iets verlengd en aan de Schollewaardweg iets ingekort.
21. (6.15) we vervangen de plaatsingszones langs de Ibisweg door een plaatsingszone langs de Roerdomptocht, 500 meter breed, tussen de A6 en de zone waar hoogtebeperkingen gelden als gevolg van de kortegolfzender van Defensie.
22. (8.3) de zones rondom de luchthaven waar beperkingen gelden, worden op de plankaart in overeenstemming gebracht met het Luchthavenbesluit Lelystad.

23. (23.3) de afbeelding van de beperkingen rond de middengolfzender (blz 18 van het ontwerp) wordt beter leesbaar weergegeven en de afbeelding van de beperkingen rond de kortegolfzone wordt geactualiseerd.
24. (24.6) twee detailfouten op het kaartbeeld, beide rond het testgebied van de WUR, worden gecorrigeerd.
25. (3.12) twee testlocaties in het noorden van het testveld van het WUR worden binnen het werkingsgebied van het Regioplan gebracht.

Windenergie: wijzigingen op ontwerp Regioplan

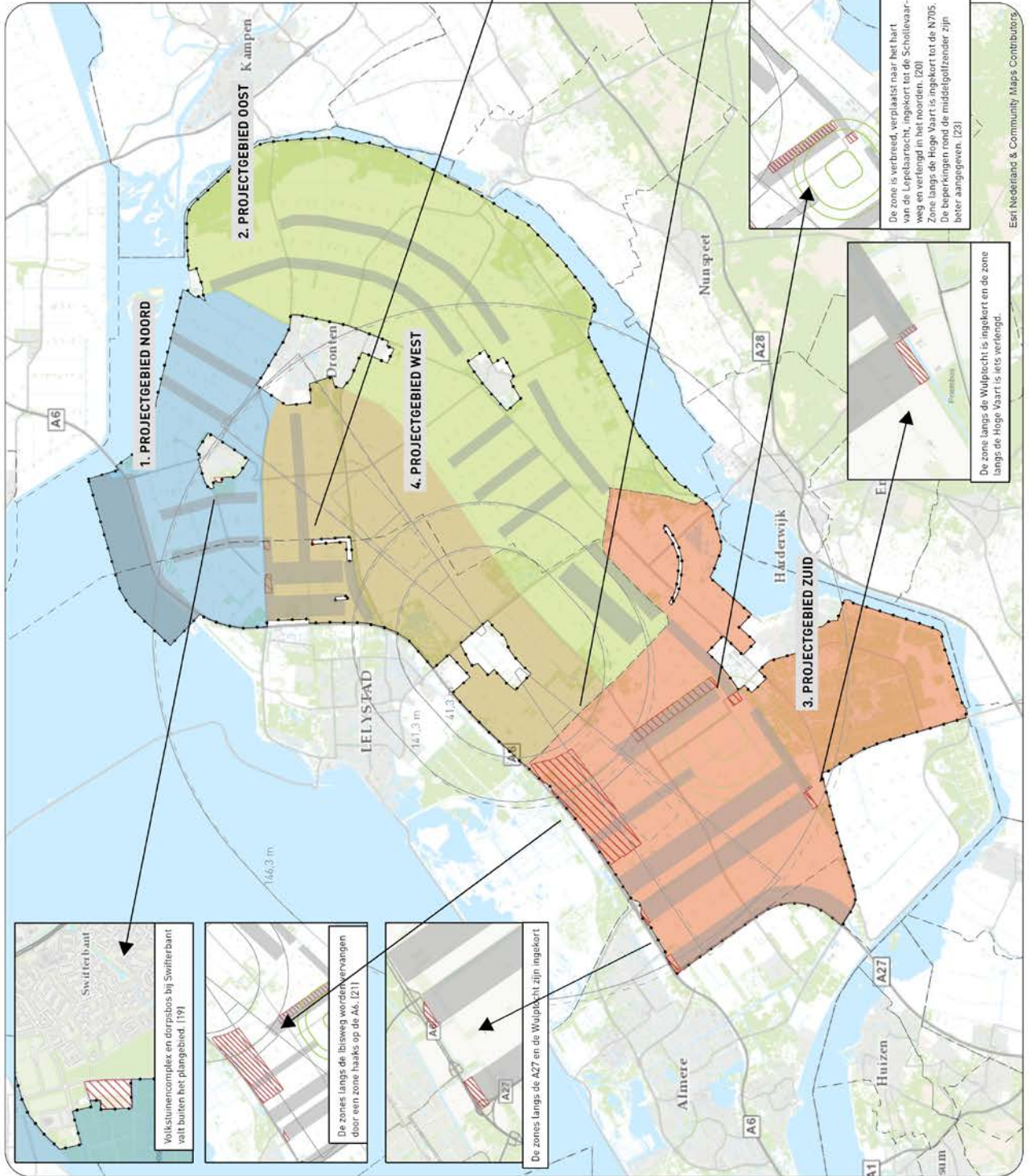
Versie 18 - 22-04-2016

Onderdeel van Nota van Beantwoording. Nummers corresponderen met de genummerde aanpassingen in de Nota.

Legenda

- Projectgebied Zuid
- Projectgebied Noord
- Projectgebied Oost
- Projectgebied West
- Gemeentegrens
- Vorige hoogtebeperking Lelystad Airport
- Nieuwe hoogtebeperking Lelystad Airport
- Hoogtebeperking Antennepark Zeewolde
- Plaatsingszones windturbines
- Wijziging

[12] Deelgebieden horen voortaan projectgebieden

Esri Nederland & Community Maps Contributors

Bijlagen

1. Alle ingediende zienswijzen
2. Alle ingediende overlegreacties
3. De tekst van het Regioplan met gemarkeerde wijzigingen t.o.v. het ontwerp
4. Het definitieve toetsingsadvies van de Commissie m.e.r.